

Praktijkervaringen Crisis- en herstelwet

Voortgangsrapport 2013-2014

Voortgang tot april 2014

Inhoud

Inhoud	2
Managementsamenvatting	4
1. Inleiding.....	6
2. Manoeuvrerruimte in ontwikkelingsgebieden (Afdeling 1)	8
2.1. De projecten in Afdeling 1	8
2.2. Ervaringen met de toepassing.....	9
3. Ruimte voor innovatie (Afdeling 2).....	14
3.1. De projecten in Afdeling 2	14
3.2. Ervaringen met de toepassing.....	17
4. Projectuitvoeringsbesluit: een onbekende succesformule (Afdeling 6).....	20
4.1. De projecten in Afdeling 6	20
4.2. Ervaringen met de toepassing.....	21
5. Breed draagvlak (Afdeling 7)	23
5.1. De projecten in Afdeling 7	23
5.2. Ervaringen met de toepassing.....	23
6. De rol van kennis bij invoering en gebruik van de Chw.....	25
6.1. Kennis voor de toepassing van de Chw.....	25
6.2. Kennis voor het wetsvoorstel voor de Omgevingswet.....	28
Bijlage 1: Hoofdlijn van de Chw	30
Bijlage 2: Ontwikkelingen in de wetgeving.....	34
Bijlage 3: Projectenoverzicht	38
Verantwoording	52

Managementsamenvatting

Algemeen

Vier jaar na het inwerking treden van de Chw (31 maart 2010) is een verschuiving zichtbaar. Meer accent krijgt de functie van de wet als wegbereider en voorloper, vooral bij de ontwikkeling in regelgeving. De drie laatste tranches van het Besluit uitvoering Chw bevatten 22 projecten die vooruitlopen op het wetsvoorstel van de Omgevingswet. Maar ook eerder hebben innovatieve experimenten onder de Chw bijgedragen aan aanpassingen van bestaande regelgeving. Wat blijft is de stimulans, die de Chw biedt, om besluiten sneller en eenvoudiger tot stand te brengen en om innovatie en duurzaamheid te bevorderen.

De Chw krijgt bovendien volume. Hoofdstuk 2 van de Chw (bijzondere voorzieningen) staat volop in de belangstelling. Daarover doet dit Voortgangsrapport verslag. In het Besluit uitvoering Chw (eerste t/m zesde tranche) zijn 67 projecten opgenomen: 21 ontwikkelingsgebieden, 43 innovatieve experimenten en 3 lokale projecten met nationale betekenis. Het totaal komt boven de honderd zodra de lopende aanwijzingsprocedures van de zevende, en achtste tranche zijn afgerond én de projecten die zich hebben aangemeld voor de negende tranche zijn aangewezen. Daarnaast is tenminste 19 keer een projectuitvoeringsbesluit genomen. Elke gemeente heeft, zonder aanwijzing bij Algemene maatregel van bestuur, rechtstreeks toegang tot deze bijzondere voorziening.

Dit Voortgangsrapport gaat niet in op het gebruik van de bestuursrechtelijke bepalingen van de Chw (Hoofdstuk 1). Daarover heeft het ministerie van Veiligheid en Justitie een afzonderlijke evaluatie uitgebracht. Juist dit deel van de Chw krijgt in de praktijk de meest omvangrijke toepassing.

Ontwikkelingsgebieden

In 20 van de 22 ontwikkelingsgebieden staat de ontwikkeling tot gemengd, veelal stedelijk, gebied centraal. Hiertoe behoren vijf plannen waar infrastructuur (weg of spoor) een belangrijk stempel drukt op het projectgebied. Twee gebieden zijn en blijven bedrijventerrein, met de opgave tot intensiever gebruik met zo min mogelijk belasting van de omgeving. Geluid is in veruit de meeste ontwikkelingsgebieden het dominante milieuprobleem, soms spelen geurhinder of externe veiligheid.

Twee ontwikkelingsgebieden hebben de procedure geheel doorlopen. De gemeenten Maasdonk en Haarlemmermeer laten zien dat het nieuwe bestemmingsplan met de plus van de Chw in praktijk werkt. De Raad van State heeft hun toepassing van de Chw getoetst en akkoord bevonden. Er zijn nu voorbeelden van het 'wat en hoe' in ontwikkelingsgebieden, waar andere gemeenten hun voordeel mee kunnen doen.

Planontwikkeling in complexe gebieden vergt tijd. In vijftien ontwikkelingsgebieden is de planvoorbereiding nog niet afgerond. In enkele gebieden is sprake van stagnatie door uitval van de marktvrager of door een slechte positie van de ontwikkelaar.

In vijf gemeenten is een plan tot stand gekomen zonder dat in juridische zin gebruik is gemaakt van de Chw. De Chw levert ook in deze gebieden vaak wel een impuls voor het vinden van een oplossing die uitvoerbaar blijkt te zijn met het reguliere wettelijke instrumentarium. Ook dat is de hefboom van de Chw.

Innovatieve experimenten

De innovatieve, duurzame experimenten zijn in te delen in vier grote groepen: Nieuwe technieken (8 projecten t/m de achtste tranche), duurzaam bouwen (4), minder regels en procedures (35) en experimenteren met het wetsvoorstel van de

Omgevingswet (22). In de experimenten wordt toestemming verleend om af te wijken van regelgeving. De Wet ruimtelijke ordening is koploper, gevolgd door de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Woningwet en de Wet milieubeheer.

Eigen aan experimenteren zijn succes én falen. Belangrijk leerpunt tot nu toe is dat het bieden van juridische ruimte niet voldoende is voor succes. Inbedding in organisatie, kennis delen en verbindingen leggen met andere regelgeving zijn succesfactoren.

Projectuitvoeringsbesluit

Het projectuitvoeringsbesluit biedt wat het belooft: snelheid en eenvoud. De records zijn een doorlooptijd van minder dan vier maanden van ontwerp tot onherroepelijk ruimtelijk besluit, inclusief uitvoeringsbesluiten. Als er geen beroep is bij de Raad van State is de gemiddelde doorlooptijd 5 maanden; bij beroep (twee projecten) vergt de hele procedure gemiddeld 10 maanden. Voor woningbouwprojecten en projecten met een maatschappelijke betekenis is het projectuitvoeringsbesluit een succesformule. Maar wel een onbekende. Het projectuitvoeringsbesluit is, sinds de Chw in werking is, pas 19 keer toegepast. Gemeenten maken blijkbaar liever gebruik van de meer bekende en gangbare alternatieven.

Lokale en (boven)regionale projecten met nationale betekenis

Sinds 17 juli 2010 zijn drie gebieden aangewezen als lokaal project met nationale betekenis: de FlorijnAs te Assen, het Stationsgebied in Utrecht en het Rotterdamse Central District. Het opgebouwde bestuurlijke commitment bij de totstandkoming van de structuurvisies werkt gunstig door in de uitvoering. De bestuursrechtelijke versnelling bij de uitvoeringsbesluiten is een steun in de rug. Belangrijke delen van deze projecten zijn opgeleverd (zoals het Centraal Station Rotterdam) of volop in uitvoering (muziekpaleis, stadskantoor en OV-terminal Utrecht). Utrecht en Assen combineren het project met nationale betekenis met innovatieve duurzame experimenten in de Chw.

Tot slot

Bij de uitvoering van de Chw gaat het om twee elkaar versterkende effecten. Ten eerste maakt de Chw procedures eenvoudiger en sneller en biedt de wet juridisch mogelijkheden om andere wegen te bewandelen. Zonder die ruimte lukt het niet. Vanuit veel projecten komt daarnaast het signaal dat de Chw een stimulans is om een stapje bij te zetten, om een wat andere benadering te kiezen, met een frisse blik tegen de materie aan te kijken, uit te gaan van kansen en om partijen te binden. Successen komen tot stand als beide aspecten goed in balans zijn. Zeker de experimenten die vooruitlopen op het wetsvoorstel voor de Omgevingswet roepen veelvuldig de vraag op of de eigen gemeentelijke werkwijze en organisatie (nog) wel aansluit bij de meer integrale benadering die deze wet met zich mee gaat brengen.

1. Inleiding

De achtergrond en inhoud van de Crisis- en herstelwet

De Crisis- en herstelwet (Chw) biedt overheden en marktpartijen eenvoudige en snelle procedures voor ruimtelijke besluiten en geeft (juridische) ruimte voor het vinden van creatieve oplossingen in het ruimtelijke domein. De Chw is op 31 maart 2010 in werking getreden als tijdelijke wetgeving in reactie op de financiële en economische crisis. Sinds 25 april 2013 geldt de Chw voor onbepaalde tijd. De minister van Infrastructuur en Milieu (IenM) coördineert de uitvoering van de Chw.

Het Kabinet werkt aan een ingrijpende herziening van het omgevingsrecht. De bestuursrechtelijke bepalingen uit de Chw worden betrokken bij de voorgenomen wijziging van de Algemene wet bestuursrecht; de overige bepalingen uit de Chw bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet. De Chw verdwijnt als de nieuwe wetgeving in werking treedt.

Voortgangsrapportage

De Chw versnelt en vereenvoudigt procedures. De wet biedt ook mogelijkheden om tot oplossingen te komen die nog niet eerder zijn bedacht of toegepast. Die vernieuwing heeft tenminste twee kanten. Een voorzichtige benadering ziet op de waarborging van bestaande rechten, belangen en waarden. Een meer offensieve blik zoekt kansen. Komt er een duurzame oplossing tot stand, leidt het project tot een economische impuls, is deze nieuwe aanpak ook elders te gebruiken? Bij de toepassing van de Chw verdienen beide invalshoeken, borging van belangen én innovatie, aandacht. Die notie heeft in 2009/2010, bij de parlementaire behandeling van de wet, geleid tot de afspraak¹ om de vinger aan de pols te houden en jaarlijks te rapporteren over de voortgang van de uitvoering van de Chw. Dit Voortgangsrapport 2013-2014 is de vierde in een reeks.

De Chw kent twee grote onderdelen: de versnelling en vereenvoudiging van het bestuursprocesrecht en de bijzondere voorzieningen. In opdracht van de minister van Veiligheid en Justitie is begin 2014 een evaluatie uitgevoerd naar de toepassing van het bestuursprocesrecht. Daarover is het rapport 'Crisis- en herstelwet: tweede evaluatie procesrechtelijke bepalingen'² verschenen. Het nu voorliggende rapport 'Praktijkervaringen Crisis- en herstelwet – Voortgangsrapportage 2013-2014' concentreert zich op de bijzondere voorzieningen. Samen vormen beide rapporten de voortgangsrapportage aan het parlement over de uitvoering van de Chw in de periode 2013 - 2014.

Leeswijzer

De hoofdtekst van het voorliggende Voortgangsrapport gaat na deze inleiding (hoofdstuk 1) in op de vier bijzondere voorzieningen: de ontwikkelingsgebieden, de innovatieve experimenten, het projectuitvoeringsbesluit en de lokale projecten met nationale betekenis (hoofdstuk 2 tot en met 5). Dit Voortgangsrapport gaat niet in op 'tijdelijke verhuur van te koop staande woningen' omdat de betreffende regelgeving sinds 1 juli 2013 niet meer onder de Chw valt. Hoofdstuk 6 besteedt aandacht aan kennisontwikkeling. De bijlagen bevatten geactualiseerde overzichten over de inhoud van de Chw (bijlage 1), de ontwikkeling in wetgeving (bijlage 2) en van alle bijzondere voorzieningen en projecten onder bijlage II van de Chw (bijlage 3).

¹ Nota naar aanleiding van het verslag (TK 32 127 nr. 7)

² Crisis- en herstelwet: tweede evaluatie procesrechtelijke bepalingen, Vakgroep Bestuursrecht van de Rijksuniversiteit Groningen en Departement Publieksrecht, Encyclopedie en Rechtsgeschiedenis van de Universiteit van Tilburg, 8 april 2014

Bij dit Voortgangsrapport hoort een losse bundel met projectbeschrijvingen van alle projecten die vallen onder de bijzondere voorzieningen van de Chw.

2. Manoevruerruimte in ontwikkelingsgebieden (Afdeling 1)

2.1. De projecten in Afdeling 1

Het bestemmingsplan met de 'plus' van de Chw

De Chw voorziet het reguliere bestemmingsplan van een 'plus', in speciaal aangewezen ontwikkelingsgebieden. In een aantal gebieden met een stevige milieubelasting is deze plus nodig als extra instrument om de gewenste vernieuwing van het ruimtegebruik van de grond te krijgen. Een kenmerkend voorbeeld is een complexe binnenstedelijk gebied, zoals een bedrijventerrein op zijn retour dicht tegen het stadscentrum. De nog aanwezige bedrijven zitten de vernieuwing in de weg met hun bestaande (milieu)rechten. Of neem een bedrijventerrein, waar de modernisering stagneert omdat de gemeente niet beschikt over voldoende instrumenten om de ruimte efficiënt te verdelen en vrij te maken voor nieuwe of expanderende bedrijven.

Kenmerken van ontwikkelingsgebieden onder de Chw

- Het betreft stedelijk gebied of bedrijventerrein.
- De gemeente of provincie wil een functieverandering toestaan of zelf doorvoeren, dan wel wil bestaande functies intensiveren. De gemeente of provincie heeft een duurzame ruimtelijke en economische ontwikkeling op het oog in samenhang met het tot stand brengen van een goede milieukwaliteit.
- De milieugebruiksruimte in het gebied is onvoldoende om de gewenste functieverandering of intensivering zonder meer door te voeren.

De Chw geeft het gemeentebestuur (of het provinciebestuur bij een provinciaal inpassingsplan) een aantal extra handvatten. Deze 'plus' van de Chw is sinds de wetswijziging van 25 april 2013 onderdeel van het bestemmingsplan³.

De extra handvatten van het bestemmingsplan met de plus van de Chw

In een ontwikkelingsgebied kan het gemeentebestuur in het bestemmingsplan:

- Maatregelen, projecten en werken opnemen waardoor het bestemmingsplan de gemeente een basis biedt om actief in te grijpen.
- Een bestaand recht van een bedrijf inperken.
- Voor een periode van maximaal tien jaar afwijken van wettelijke normen.
- Een fasering aanbrengen in de ruimtelijke ontwikkeling inclusief een koppeling met maatregelen om de milieugebruiksruimte optimaal te benutten.

De minister van Infrastructuur en Milieu wijst een gebied tot ontwikkelingsgebied aan bij algemene maatregel van bestuur. In de praktijk ligt hier een verzoek aan ten grondslag van de betreffende gemeente.

De projecten in de verslagperiode 2013-2014

In het verslagjaar is de zesde tranche van het Besluit uitvoering Chw in werking getreden. Deze tranche bevat geen ontwikkelingsgebied, waardoor het aantal formeel aangewezen ontwikkelingsgebieden op 21 blijft staan. Het ontwerp van de zevende tranche bevat één ontwikkelingsgebied gelegen in een tweetal gemeenten, in het ontwerp van de achtste tranche zijn geen ontwikkelingsgebieden opgenomen. De 22 projecten hebben de onderstaande kenmerken.

---

³ De oorspronkelijke Chw kende een apart gebiedsontwikkelingsplan naast het reguliere bestemmingsplan. Bij de wetswijziging van 25 april 2013 is bepaald dat de inhoudelijke vereisten van het aparte gebiedsontwikkelingsplan opgaan in het bestemmingsplan. Dat is het bestemmingsplan met de plus van de Chw.

De ontwikkelingsgebieden zijn vaak voormalige bedrijventerreinen die een gemengde bestemming gaan krijgen. Het gaat in 15 aangewezen gebieden om de ontwikkeling tot woon-werkgebied of om nieuwe woongebieden, die onder de invloedssfeer verkeren van de milieucirkel van een of meer bedrijven. Bij een vijftal ontwikkelingsgebieden staat de relatie tussen wonen/werken en infrastructuur (spoorzone of de inpassing van een snelweg) centraal. Twee ontwikkelingsgebieden zijn bedrijventerrein. Het instrumentarium van de Chw wordt hier ingezet voor een optimale economische benutting in relatie tot de omgeving.

Overzicht van de ontwikkelingsgebieden ingedeeld naar type gebied

Ontwikkelingsgebied	Gemengd woon- en werkgebied	Gebieden onder invloed van infrastructuur	Bedrijventerrein
Amersfoort: Kop van Isselt	X		
Amsterdam: Buiksloterham	X		
Apeldoorn: Kanaalzone	X		
Arnhem: Oostelijk Centrumgebied	X		
Bergambacht: Dijklaan	X		
Brummen: Centrumplan Eerbeek	X		
Doetinchem: Iseldoks	X		
Harderwijk: Waterfront	X		
Maasdonk: Nuland-Oost	X		
Nieuwegein: Blokhoeve	X		
Rotterdam: Stadshavens	X		
Soest en Zeist: Vliegbasis Soest en Soesterberg-Noord	X		
Stichtse Vecht: Vreeland-Oost	X		
Veghel: Chw-terrein	X		
Zaanstad: Zaanstad-Midden	X		
Almere: Centrum Weerwater		X	
Deventer: Spoorzone		X	
Haarlemmermeer: Badhoevedorp Centrum		X	
Tilburg: Spoorzone		X	
Zwolle: Spoorzone		X	
Rotterdam: Havengebied			X
Delfzijl en Eemsmond: haven- en industriegebied Oosterhorn & Eemshaven			X

Geluid is het dominante milieuprobleem in vrijwel alle ontwikkelingsgebieden. In een beperkt aantal gevallen vormen bovendien geurhinder en externe veiligheid een belemmering voor de ontwikkeling van het plangebied. Bodemvervuiling speelt wel in diverse gebieden, maar is nooit de aanleiding voor een gemeente om te vragen tot aanwijzing als ontwikkelingsgebied.

2.2. Ervaringen met de toepassing

Gebieden in uitvoering: Het bestemmingsplan-plus biedt een betrouwbaar juridisch fundament

De Chw geeft gemeenten in ontwikkelingsgebieden extra manoeuvreerruimte. Door bijvoorbeeld tijdelijke afwijking van milieunormen toe te staan kan een gemeente de bouw van woningen in de tijd naar voren halen en maatregelen voor het bereiken van een in alle opzichten aanvaardbaar woon- en leefklimaat op enige termijn zetten.

Omdat het instrument nieuw is konden de gemeenten bij de toepassing tot voor kort niet terugvallen op beproefde en door de bestuursrechter gesanctioneerde voorbeelden. Intussen zijn twee voorbeelden beschikbaar waar gemeenten zich aan

kunnen spiegelen. Zoals in de twee vorige Voortgangsrapporten is vermeld heeft de gemeente Maasdonk voor het bestemmingsplangebied Nuland-Oost als eerste de plus van de Chw toegepast. Dit plan is onherroepelijk en de uitvoering is in volle gang. In het verslagjaar is een tweede bestemmingsplan plus vastgesteld in de gemeente Haarlemmermeer voor de ontwikkeling van het centrum van Badhoevedorp. Ook voor dit plan is de beroepsprocedure geheel doorlopen.

Badhoevedorp ondervindt geluidoverlast van het wegverkeer van de A9 en van het industrieterrein van de luchthaven Schiphol. De overlast van de A9 verdwijnt met de omlegging van deze rijksweg. Daarmee ontstaan grote mogelijkheden voor de centrumontwikkeling en voor woningbouw. Het bestemmingsplan Lijnden Oost is vastgesteld op 4 juli 2013. Dit bestemmingsplan staat woningbouw toe in zones die nu een te zware geluidbelasting hebben en volgens de gemeente Haarlemmermeer straks een acceptabel woon- en leefklimaat kennen. Binnen enkele jaren is het verkeerslawaaï van de A9 op de geplande woningbouw verdwenen. Een deel van het plangebied heeft bovendien blijvende geluidoverlast van de luchthaven Schiphol. Het bestemmingsplan stelt dat de overlast afdoende wordt beperkt zodra afscherpende bebouwing is gerealiseerd. In de geplande bouwfasering komt deze afscherpende bebouwing tot stand na de bouw van woningen. De gemeente Haarlemmermeer past de Chw op beide situaties toe.

Tegen het plan is beroep ingesteld, onder meer door de KLM en de luchthaven Schiphol. Zij bestrijden de toepassing van de Chw in het plangebied waarmee de gemeente woningen toestaat die voor maximaal 10 jaar geluid van de luchthaven ondervinden boven de maximaal toelaatbare norm van 55 dB(A). Bovendien bestrijden zij dat zeker is gesteld dat 10 jaar na vaststelling van het plan wel voldaan wordt aan genoemde norm én zij vinden dat ten onrechte niet is bezien of met een kortere afwijkingsperiode dan 10 jaar kan worden volstaan. De Raad van State heeft op 2 april 2014 uitspraak gedaan. De Raad oordeelt dat de gemeente Haarlemmermeer de Chw op alle bestreden punten juist heeft toegepast. De Raad van State overweegt dat de gemeente op grond van de Chw de zorgplicht heeft om in het woningbouwgebied uiteindelijk te voldoen aan de maximaal toelaatbare geluidnorm van 55 dB(A) uit de Wet geluidhinder. Naar het oordeel van de Raad van State bevat het bestemmingsplan daarvoor een passende combinatie van maatregelen. Conform het bestemmingsplan wordt bij voorkeur voor 1 juli 2021 geluidafscherpende bebouwing aangebracht. Als dat voor 1 juli 2021 niet is gerealiseerd dan heeft de gemeente volgens het bestemmingsplan de verplichting om andere maatregelen en/of voorzieningen te treffen met eenzelfde geluidreducerend effect. Bij de zitting is aangegeven dat de gemeente daarbij denkt aan het plaatsen van geluidschermen. Tot slot stelt de Raad van State dat de gemeente niet hoeft te motiveren waarom de gemeente geen kortere periode dan 10 jaar voor afwijking van de geluidnorm in het plan heeft opgenomen.

De Raad van State heeft -los van de toepassing van de Chw- geoordeeld dat op een ander punt het betreffende deel van het bestemmingsplan Lijnden Oost niet voldoende is onderbouwd. Voor dit deelgebied is naar het oordeel van de Raad van State onvoldoende onderzoek uitgevoerd naar de geluidniveaus op de gevels van de voorziene woningen. Om die reden is het betreffende deel van het bestemmingsplan toch vernietigd.

De toepassing van de Chw in relatie tot het omleggen van de rijksweg A9 is niet bestreden en kan volgens plan in uitvoering worden genomen. De werkzaamheden aan de A9 zijn in november 2013 van start gegaan.

Deze rechtelijke uitspraak laat zien dat het nog nieuwe instrumentarium van de Chw goed uitvoerbaar is en tot een oplossing leidt die de toets van de bestuursrechter kan doorstaan. De beide plannen in Maasdonk en Haarlemmermeer kunnen als voorbeeld dienen voor de andere plannen in aangewezen ontwikkelingsgebieden.

Gebieden in voorbereiding: de gebiedsontwikkeling kost tijd

De gemeenten hebben de status van ontwikkelingsgebied aangevraagd omdat de situatie en probleemstelling in de plangebieden gecompliceerd is. Dat komt onder meer tot uiting in de doorlooptijd van de plannen. Het kost in veel gevallen tijd een haalbaar plan te ontwikkelen waarin de gewenste ontwikkeling gestalte kan krijgen. Veel van de ontwikkelingsgebieden zijn dan ook –zelfs een paar jaar na de aanwijzing tot ontwikkelingsgebied- nog niet toe aan het vaststellen van een bestemmingsplan met de plus van de Chw.

In veel van de ontwikkelingsgebieden is de gemeente met een deel begonnen waar de milieubelasting en de planontwikkeling elkaar weinig in de weg zitten. Deze gebiedsdelen kunnen zonder Chw uitgewerkt worden. Voor de overige gebiedsdelen wordt de inzet van het instrumentarium nog overwogen of achter de hand gehouden. Dit is het geval voor de gebieden in Apeldoorn Kanaalzone, Brummen Centrumplan Eerbeek, Doetinchem Iseldoks, Nieuwegein Blokhoeve, Stadshavens Rotterdam, Tilburg Spoorzone en Zwolle Spoorzone.

De gemeente Tilburg ontwikkelt de Spoorzone in deelprojecten. Dat lukt tot nu toe met het reguliere instrumentarium. In de communicatie helpt de Chw als een toverstaf. Bij lastige punten geldt: 'dat lossen wij wel op met de Chw'. De Chw heeft zo een effect in de hoofden van de plannenmakers en wordt achter de hand gehouden voor als het juridisch echt nodig is.

In Brummen, Centrumplan Eerbeek zijn voor twee deelgebieden ontwerp-bestemmingsplannen opgesteld zonder gebruik te maken van de Chw. Voor drie deelgebieden bereidt de gemeente nog bestemmingsplannen voor. De Chw speelt momenteel op de achtergrond een rol binnen het project en in de gesprekken met de bedrijven.

In het gebied Rotterdam Stadshavens is door vele personele wisselingen de kennis over de Chw wat verloren gegaan. Door die kennis weer op te pikken verwacht de gemeente dat de oplossingen met de Chw weer in beeld zullen komen. De urgentie hangt mede af van het aantrekken van de woningmarkt. Dan komen ook de locaties met een stevige geluidbelasting aan de beurt.

Ook in de gemeenten Almere Weerwater, Rotterdam Havengebied, Soest en Zeist Vliegbasis Soest en Zeist en Soesterberg-Noord, Stichtse Vecht Vreeland Oost, Zaanstad Midden, Delfzijl en Eemsmond Haven- en industriegebieden Oosterhorn & Eemshaven is het opstellen van een bestemmingsplan plus nog in voorbereiding. Voor dit laatste gebied geldt bovendien dat de aanwijzing tot ontwikkelingsgebied nog niet is afgerond.

In het gebied Vreeland Oost, gemeente Stichtse Vecht, is een bestemmingsplan zonder plus van de Chw vastgesteld. Met gebruikmaking van de 'bestuurlijke lus' heeft de gemeente van de Raad van State de gelegenheid gekregen een vervolg op het uitgevoerde geuronderzoek uit te voeren en het vaststellingsbesluit te herstellen. Bij een negatief oordeel van de Raad van State overweegt de gemeente om alsnog een bestemmingsplan plus op te stellen.

In Rotterdam Havengebied is onlangs een bestemmingsplan voor de bedrijventerreinen vastgesteld. Het onderzoek naar de complexe geluidssituatie was nog niet afgerond. Zodra de resultaten bekend zijn, zal met een partiële herziening een zodanige aanvulling plaatsvinden dat de verdeling van de beschikbare geluidruimte geborgd wordt in het bestemmingsplan plus.

In Zaanstad wordt voor het deelgebied De Hemmes een woningbouwplan ontwikkeld. Het gebied kent een stevige geluid- en geurbelasting. Het is niet haalbaar en betaalbaar om die belasting snel terug te brengen. Met een bestemmingsplan plus is een compromis mogelijk. De woningen worden direct gebouwd en hebben maximaal 10 jaar te maken met een verhoogde milieubelasting. De bedrijven krijgen voldoende tijd om de investering in milieumaatregelen te spreiden en beter in te passen in hun reguliere bedrijfsvernieuwing. Het bereiken van een dergelijke oplossing vergt nog wel de nodige voorbereidingstijd.

In de gemeenten Amersfoort, Kop van Isselt en Bergambacht, Dijklaan ligt de ontwikkeling nagenoeg stil vanwege de slechte economische situatie.

Aan de Dijklaan in Bergambacht lagen drie timmerfabrieken. Twee zijn al meer dan 10 jaar geleden gestopt en de derde kent weinig bedrijfsactiviteit. Het gebied is verpauperd. Een ontwikkelaar poogt al jaren woningbouw tot stand te brengen. De hindercirkel van de weinig actieve timmerfabriek zit nog steeds in de weg. De Chw zou een oplossing bieden. Nu is echter de ontwikkelaar in zwaar weer terecht gekomen en ligt de planvorming alsnog stil.

Een oplossing zonder inzet van de Chw

De ontwikkeling van vijf van de aangewezen ontwikkelingsgebieden, in Amsterdam Buiksloterham, Arnhem Oostelijk Centrumgebied, Deventer Spoorzone, Harderwijk Waterfront en Veghel CHV-terrein zijn mogelijk gebleken zonder dat gebruik hoeft te worden gemaakt van het juridische instrumentarium waarover de gemeente beschikt op grond van de aanwijzing tot ontwikkelingsgebied onder de Chw. Een aantal van deze gemeenten ziet dat vooral als een winstpunt. Immers, de inzet van nieuw instrumentarium, zoals van de Chw, levert een extra procedureerisico op en vraagt om goede introductie en uitleg in de omgeving.

Een aantal gemeenten merkt dat een nieuw instrument extra eisen stelt en vragen oproept intern en bij belanghebbenden. Dat vergt op zijn minst extra uitleg en de onbekendheid met de toepassing leidt tot 'huiswerk' voor de gemeente. Het ministerie heeft in 2013 een Handreiking opgesteld om gemeenten, met een aangewezen ontwikkelingsgebied, een steun in de rug te geven. Ook geeft een nieuw instrument een mogelijk extra risico in de procedure. De eerste uitspraak van de Raad van State over het bestemmingsplan Nuland-Oost in de gemeente Maasdonk was voor een enkele gemeente een geruststelling. Intussen is ook een tweede uitspraak gedaan, waarin de toepassing van de Chw wederom wordt bevestigd.

Het achterwege blijven van de benutting van het instrumentarium van de Chw in juridische zin heeft verder een drietal redenen, die niet altijd scherp van elkaar kunnen worden onderscheiden.

1. Het is mogelijk gebleken een oplossing te vinden binnen de reguliere wet en regelgeving. Door beter te puzzelen binnen de bestaande wettelijke regels, wordt een oplossing gevonden en is toepassing van de Chw niet nodig. In andere vernieuwende trajecten, zoals onder de Interimwet stad- en milieubenadering, is een soortgelijke ervaring opgedaan.

'Veel gemeenten zijn aan Stad & Milieu begonnen omdat het reguliere beleid geen soelaas bood. De mogelijkheid om af te wijken van een milieunorm leek de enige uitweg. De ervaringen van de 25 Stad & Milieu-projecten zijn dan ook verrassend. Het bleek vrijwel altijd mogelijk om binnen de bestaande regels tot een goed plan te komen. Niet het afwijken is de kern van de zaak. Het gaat veel meer om de gebiedsbenadering, het werken aan leefkwaliteit, interactieve planning, aandacht voor gezondheid en een goede procesvoering.' Uit: Meer dan één stap vooruit – Ervaringen uit 25 projecten Stad & Milieu, ministerie van VROM, mei 2004

2. De tweede reden is dat het extra instrumentarium van de Chw de gemeenten een betere positie geeft in de onderhandeling met de bedrijven en andere gebiedspartijen. Hierdoor ontstaat de beweging die nodig is om tot een oplossing te komen, die verder binnen de reguliere regelgeving past. Dit verschijnsel van de positieve impuls die uitgaat van alleen maar de beschikbaarheid van een juridisch middel is ook bekend van andere wetgeving.

"Het noemen van wetgeving zal al het nodige bewerkstellingen. Dat zie ik ook bij de Onteigeningswet. Het komt slechts in circa 5% van de gevallen daadwerkelijk tot onteigening. Vrijwel altijd ontstaat in de weg daar naartoe minnelijke overeenstemming. Een zelfde positief effect verwacht ik ook bij de ontwikkelingsgebieden onder de Chw." Friso de Zeeuw, praktijkhoogleraar Gebiedsontwikkeling TU Delft.

3. De derde reden is dat de Chw gemeenten tot een andere manier van kijken aanzet. De frisse blik op de gebiedsvraagstelling leidt tot nieuwe inzichten. Deze constatering betreft niet alleen de ontwikkelingsgebieden, maar ook de toepassing van de andere bijzondere voorzieningen, zoals de innovatieve duurzame experimenten en de lokale projecten met nationale betekenis.

'De Chw-visie heeft ons in de afgelopen jaren verder geholpen. En dat moet niet worden onderschat, want onze ervaring is dat de Chw-visie steeds weer een bron van inspiratie en motivatie is waardoor de diverse partners en medewerkers getriggerd worden om kien te zijn op kansen en vooral gespist te zijn op dingen mogelijk maken. Er kan ook binnen de huidige regelgeving veel meer dan je denkt, niet zelden ligt de voornaamste blokkade bij ons zelf c.q. in wat we als organisatie gewend zijn te doen en in onze cultuur - om toekomstige brokken (te zeer) te willen voorkomen.' Rien van Asten, programmteam Spoorzone – Eindhoven

De drie redenen staan met elkaar in verband en zijn moeilijk te onderscheiden.. Belangrijkste is het resultaat: een oplossing, die niet of niet zo snel was bereikt zonder de beschikking over de Chw. Dat is de hefboom van de Chw.

3. Ruimte voor innovatie (Afdeling 2)

3.1. De projecten in Afdeling 2

Ruimte geven aan innovatie

De Chw geeft ruimte aan innovatieve duurzame experimenten door afwijkingen toe te staan op wettelijke regels. De bestaande wettelijke regels zijn gemaakt met de ervaringen uit het verleden en een voorstelling van de toekomstige situatie. Die regels blijken niet altijd geschikt om in veranderde omstandigheden nieuwe ideeën tot uitvoering te brengen. De Chw kan een uitkomst bieden als het project innovatief is, bijdraagt aan duurzaamheid en aan het bestrijden van de economische crisis. Het project moet verder geen ongewenste gevolgen hebben voor mens en milieu.

Hoofdstuk 2, Afdeling 2 (artikel 2.4.) van de Chw biedt ruimte om innovatieve duurzame experimenten uit te voeren die (net) niet passen binnen de reguliere wettelijke regels. De minister van IenM wijst experimenten aan bij Algemene maatregel van bestuur (Amvb). In het Besluit uitvoering Chw legt de minister precies vast van welke wettelijke regels het experiment mag afwijken, onder welke voorwaarden en/of welke vervangende regel geldt. De wetten waarvan kan worden afgeweken staan opgesomd in bijlage 1 van dit rapport.

De projecten in de verslagperiode 2013-2014

De zesde tranche van het Besluit uitvoering Chw is sinds 6 juni 2013 in werking. Deze tranche bevat acht innovatieve duurzame experimenten. Daarmee komt het totaal aantal aangewezen experimenten op 43. Intussen zijn twee nieuwe tranches in voorbereiding. Het voorstel voor de zevende tranche bevat 11 projecten en de achtste tranche nog eens 15. Als al deze projecten worden aangewezen komt het totaal op 69 innovatieve duurzame experimenten.

De nieuwe projecten in de zesde tranche bestaan uit twee groepen. Twee gemeenten kunnen hun ruimtelijke ontwikkeling over een langer tijdsperiode uitsmeren, zodat een organische ontwikkeling mogelijk wordt.

Mede vanwege de marktomstandigheden gaat de ontwikkeling van de woningbouw in het Havenkwartier in Assen en het voormalig Marinevliegveld Valkenburg in Katwijk meer dan 10 jaar in beslag nemen. De gebruikelijke geldigheidsduur van een bestemmingsplan (10 jaar) is in dat geval ontoereikend. Splitsing van het plan in fasen, met twee achtereenvolgende bestemmingsplannen, is geen alternatief, omdat op die wijze de bovenplanse voorzieningen, zoals infrastructuur, groen en duurzame energie, niet ten laste van het gehele plan kunnen worden gebracht. De economische uitvoerbaarheid komt daarmee in het geding en de financiële risico's lopen op. Verlenging van de geldigheidsduur van het bestemmingsplan biedt wel een oplossing. Met gebruikmaking van de Chw krijgen de gemeenten toestemming een bestemmingsplan op te stellen met een looptijd van 20 jaar.

Zoals al in het Voortgangsrapport 2012-2013 is vermeld ontwikkelen zes gemeenten (Amsterdam, Beuningen, Den Helder, Maastricht, Overbetuwe en Tynaarlo) onder begeleiding van Platform 31 bestemmingsplannen die passen bij de vraagstelling en karakteristieken van zes uiteenlopende gebieden. Met een flexibele toepassing van het bestemmingsplan verwachten deze gemeenten meer ruimte te geven aan bewoners en bedrijven zonder dat dit leidt tot ongewenste gevolgen voor andere belangen en belanghebbenden.

Een cluster van projecten in de zevende tranche maakt een experiment mogelijk met de verbrede reikwijdte van bestemmingsplannen waarbij minder vooraf wordt bepaald en meer ruimte wordt gegeven aan initiatieven (Almere, Assen, Culemborg, Den Haag, Enschede, Weesp en Zaanstad). Deze gemeenten lopen hiermee vooruit op het omgevingsplan uit het wetsvoorstel voor de Omgevingswet. Andere projecten

in de zevende tranche gaan over tijdelijke huisvesting voor arbeidsmigranten in het Westland, een regeling voor het beperken van planschade bij het wegbestemmen van kantoorruimte in Amsterdam, een uitbreiding van het experiment met windturbines in Flevoland en de toevoeging van Hoogeveen aan een al sinds de vijfde tranche lopend experiment over de vermindering van de regeldruk voor bouwwerken.

De achtste tranche kent een groot cluster met experimenten op basis van het wetsvoorstel voor de Omgevingswet. Voor Breda, Bussum, Deventer, Oldenzaal, Soest en Venlo geldt een pilot met een bestemmingsplan met bredere reikwijdte voor het hele grondgebied.

De zes gemeenten gaan experimenteren met het opstellen van een omgevingsplan uit het wetsvoorstel voor de Omgevingswet. Dit experiment ligt in het verlengde van het experiment in de zevende tranche voor bestemmingsplannen met een verbrede reikwijdte maar betreft nu geen project, maar het gehele gemeentelijke grondgebied. Al deze gemeenten kunnen de Wro breed toepassen, waardoor ze kunnen experimenteren met een plan voor de fysieke leefomgeving in brede zin, dus niet alleen met ruimtelijke aspecten. Alle verordeningen met betrekking tot de fysieke omgeving kunnen integraal onderdeel uitmaken van het plan, onderzoek kan gefaseerd plaatsvinden en de grondexploitatie hoeft niet vooraf geheel rond te zijn. De reguliere geldingsduur van het bestemmingsplan, geldt niet.

Andere projecten in de achtste tranche zijn het bedrijventerrein Cruquiusgebied voor de toetsing aan de geluidregelgeving (in uitbreiding op het experiment met een flexibel bestemmingsplan in de zesde tranche); het Havenkwartier in Assen dat zich aansluit bij het experiment onder de titel verbrede reikwijdte (van de zevende tranche). Voor bedrijventerrein Heesch-west, dat wordt ontwikkeld door de gemeenten Maasdonk, Bernheze, Oss en 's-Hertogenbosch, is de geldingsduur van bestemmingsplan verlengd tot 20 jaar en voor Galecopperzoom in de gemeente Nieuwegein zijn, ter overbrugging naar de ontwikkeling van een hoog-stedelijk gebied, zowel een bestemmingsplan met een looptijd van 15 jaar als de aanduiding met een voorlopige bestemming nodig. De gemeente Meerssen gaat vooruitlopend op het wetsvoorstel voor de Omgevingswet een omgevingsvisie opstellen. Een vijftal gemeenten (Delft, Den Haag, Eindhoven, Rotterdam en Sint Anthonis) neemt deel aan het experiment om voor Keurmerk Garantiewoningen geen preventieve toets aan het Bouwbesluit uit te voeren.

Alle innovatieve projecten zijn in te delen in vier grote groepen:

Nieuwe technieken: innovaties in technische zin met bijvoorbeeld een zuigercompressor-windturbinecombinatie (Dutch Rainmaker) of een andere wijze van grondwatersanering, gekoppeld aan Koude Warmte Opslag en de ontwikkeling van een nieuwe techniek voor duurzaam stortbeheer.

Duurzaam bouwen: experimenten om duurzaam bouwen te bevorderen van een eco iglo tot een energieneutrale woonwijk.

Minder regels en procedures: door vermindering van regels ruimte bieden voor vergunningvrij plaatsen van mini-windturbines, uitvoeren van kleine bouwwerken en voor tijdelijk gebruik.

Experimenteren met het wetsvoorstel van de Omgevingswet: vooruitlopend op verandering in wetgeving praktijkervaring opdoen met de vereenvoudigde en verbeterde regels.

De projecten zijn in te delen in vier grote groepen van overeenkomstige innovaties:

Nieuwe technieken	Leeuwarden: Dutch Rainmaker
	Utrecht, Tilburg, Eindhoven, Zwolle: Gebiedsgericht bodembeheer
	Bergen op Zoom, Middenmeer, Almere: Duurzaam stortbeheer
Duurzaam bouwen	Leeuwarden: Eco Iglo
	Zutphen: De Mars
	Meppel: Nieuwveense Landen
	Leeuwarden: Autarkische woning
Minder regels en procedures	Amersfoort, Houten, Leusden, Nieuwegein, Utrecht, Woerden en Nijmegen: mini-windturbines bedrijventerreinen
	Eindhoven (2x), Veghel, Westland: tijdelijk gebruik
	Leeuwarden: Experimenteerlocatie Newtonpark
	Almere, Castricum en Den Haag: Beperkt toepassen Bouwbesluit bij particulier opdrachtgeverschap
	Flevoland: Opschalen en saneren windturbinepark
	Almere, Delft, Eindhoven, Haarlem, Hoogeveen, Haarlemmermeer, Schijndel en Zoetermeer: Vermindering regeldruk bouwwerken
	Assen, Katwijk, Maasdonk, Bernheze, Oss en 's-Hertogenbosch: verlengde geldingsduur bestemmingsplan
	Nieuwegein: verlengde geldingsduur bestemmingsplan én voorlopige bestemming
	Delft, Den Haag, Eindhoven, Rotterdam en Sint Anthonis: Vervallen preventieve bouwtoets bij Keurmerk Garantiewoningen
	Amsterdam: Voorzienbare planschade kantoorlocaties
Amsterdam (Cruquiusgebied): toetsing geluidhinder	
Experimenten met het wetsvoorstel voor de Omgevingswet	Amsterdam, Beuningen, Den Helder, Maastricht, Overbetuwe, Tynaarlo (Platform31): Flexibele bestemmingsplannen
	Almere (2x), Assen, Culemborg, Den Haag, Enschede, Weesp, Zaanstad: Verbrede reikwijdte bestemmingsplan
	Assen, Breda, Bussum, Deventer, Oldenzaal, Soest en Venlo: bestemmingsplan met verbrede reikwijdte voor het gehele grondgebied
	Meersen: omgevingsvisie

De lijst met wetten waarvan in een experiment kan worden afgeweken is vastgelegd in artikel 2.4 van de Chw. In het Besluit uitvoering Chw wordt precies vastgelegd welk experiment mag afwijken van welke wettelijke regel. Voor sommige projecten geldt dat van één wet kan worden afgeweken, andere combineren de afwijking van

verschillende wetten. Tot nu toe is geen experiment in het Besluit uitvoering Chw opgenomen dat kan afwijken van de Elektriciteitswet, Warmtewet, Waterwet, Wet ammoniak en veehouderij, Wet geurhinder en veehouderij en de Wet inzake de luchtverontreiniging. In het overzicht is opgenomen van welke wetten de aangewezen experimenten mogen afwijken.

Aantallen innovatieve experimenten gerangschikt naar de wet waarvan afwijking is toegestaan en de tranche van het Besluit uitvoering Chw waarin daarvoor toestemming is verleend (meer afwijkingen per experiment mogelijk).

Wet ▼	Tranche▶	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	5 ^e	6 ^e	7 ^e	8 ^e	Som
Wet Algemene bepalingen omgevingsrecht		7	2	2	1	10		2		24
Wet bodembescherming			4			1				5
Wet geluidhinder								8	2	10
Wet milieubeheer			4	3	1	1		8	1	18
Wet ruimtelijke ordening							8	10	11	29
Woningwet (incl Bouwbesluit)		1	1	2	1	2		8	6	21
Totaal		8	11	7	3	14	8	36	20	107

De Wet ruimtelijke ordening is koploper, gevolgd door Wabo, Woningwet en Wet milieubeheer.

3.2. Ervaringen met de toepassing

Innovatieve experimenten worden gestart met de hoop en verwachting dat ze tot een doorbraak leiden. In enkele gevallen is dat een technische doorbraak. De meeste experimenten bieden een stimulans aan een gewenste ontwikkeling doordat een juridische blokkade wordt opgeruimd of een complicerende procedure wordt vereenvoudigd.

Bij de uitvoering van het experiment blijkt vervolgens of de verwachting ook uitkomt. In het Voortgangsrapport 2012-2013 zijn voorbeelden gegeven van innovatieve experimenten die in technische zin goed zijn geslaagd, maar toch niet tot de beoogde realisatie hebben geleid tot en met experimenten die succesvol in uitvoering zijn.

De Eco-iglo is succesvol ontwikkeld, maar het is de initiatiefnemer niet gelukt om de toestemming voor de bouw en subsidie tijdig rond te krijgen. Het experiment met duurzaam stortbeheer komt langzamer van de grond dan gepland. De zorgvuldige voorbereiding vergt tijd. De Warmte Koude Opslag in het stationsgebied van Utrecht functioneert, de duurzame wijk Nieuwveense Landen in Meppel start met de bouw, de Dutch Rainmaker is ontwikkeld en de herstructurering van de Eindhovense wijk Strijp-S komt dankzij tijdelijk gebruik op gang.

Een aantal van de experimenten is goed bevallen en heeft bijgedragen aan de aanpassing van regelgeving in generieke zin. De toepassing ervan is in de toekomst niet aan een experimentele status verbonden, maar kan overal plaatsvinden. Naast generieke aanpassingen in het bestuursprocesrecht (passeren van kleine gebreken in een besluit, de toepassing van het relativiteitsbeginsel en de houdbaarheid van onderzoeksgegevens) gaat het in het verlengde van de innovatieve experimenten om de regels voor tijdelijk gebruik in afwijking van het bestemmingsplan, om de vereenvoudiging en versnelling van de procedure om tijdelijk gebruik toe te staan en om de gebiedsgerichte benadering van bodem- en grondwaterverontreiniging.

Een aantal innovatieve experimenten loopt nog maar kort. Daarvan zijn dan ook nog geen resultaten beschikbaar. Het gaat bijvoorbeeld om alle experimenten die voortuitlopen op het wetsvoorstel van de Omgevingswet. De gemeenten oriënteren zich op de mogelijkheden en bereiden hun flexibele en/of verbrede bestemmingsplannen voor. Daarbij komen diverse vragen naar boven.

De innovatieve experimenten die voortuitlopen op het wetsvoorstel voor de Omgevingswet, stuiten op vragen, waarvoor zij in het experiment een praktische oplossing kunnen uitdenken. Experimenteren met het omgevingsplan roept de vraag op welke beleidsregels in het plan passen. Wat is zinvol, handig en efficiënt? Te denken valt aan het opnemen van welstandsregels, parkeernormen, de regels uit de algemene plaatselijke verordening, de erfgoedverordening tot zelfs regels over het gebruik van speelautomaten. Andere vragen gaan over het onderbouwende onderzoek. Welk deel kan naar de toekomst worden verschoven en is dat ook mogelijk als een plan m.e.r.-plichtig is? Hoe gaat het met de digitale bekendmaking, hoe kan het kostenverhaal worden opgepakt etc? Interessante vragen waarbij de creativiteit en realiteitszin van de gemeenten tot vernieuwende oplossingen kan leiden.

Andere experimenten laten zien dat het lang kan duren voordat de markt een experimenteermogelijkheid weet op te pakken. Dat kan komen door onbekendheid maar ook door het vasthouden van vaste patronen. Ook het kleine volume van woningbouw speelt een rol. Deze factoren komen samen in het experiment dat loopt in Almere, Castricum en Den Haag om meer vrijheid te geven voor particulier opdrachtgeverschap. Ook is de vraag opgekomen of het experiment niet te voorzichtig is en de ruimte voor experimenteren wel groot genoeg is.

De doelstelling van het experiment is meer ruimte te geven aan de burgers bij de bouw van hun huizen. De particuliere opdrachtgevers mogen in delen van Almere en Den Haag en in heel Castricum afwijken van het Bouwbesluit. De gemeente Almere heeft bijgehouden dat van de 140 vergunningen die onder het experiment vallen circa 90% geen gebruik heeft gemaakt van de geboden versoepeling. De overige 10% maakt maar in beperkte mate gebruik van de geboden ruimte en dan veelal onbewust. Zoals ook Den Haag meldt gaat het vooral om slordigheden die geen verband houden met het experiment. Almere denkt dat de beperkte toepassing komt doordat bouwers met kwaliteitskeurmerken werken die ze overal toepassen. Ook is de bandbreedte van het experiment vrij smal. Castricum constateert dat aanvragers inderdaad minder gedetailleerde gegevens aanleveren, maar bij monitoring blijkt verrassenderwijs dat de woningen wel aan alle eisen van het Bouwbesluit voldoen. De verwachting is dat door meer bekendheid te geven aan het experiment en bij toenemende volumes in de komende jaren ook meer gebruik zal worden gemaakt van het experiment. Castricum stimuleert het gebruik verder door 10% korting op de leges te verstrekken.

Experimenten kennen ook een positief neveneffect. Niet vanuit de inhoud van het experiment zelf, maar doordat de Chw aanleiding is om de eigen werk- en denkwijze nog eens tegen het licht te houden. Het prikkelt om nieuwe mogelijkheden aan te gaan.

'Grootste winstpunt is en blijft de uitdaging/motivatie vanuit de kern van de Chw: wees gespitst op kansen, zie regelgeving vooral als ankerpunten om dingen mogelijk te maken en daarover extern (met ondernemers ed.) en intern (met collega's en met andere publieke organen) in gesprek te gaan en samen dingen mogelijk maken.' Rien van Asten, programmateam Spoorzone – Eindhoven

In een aantal gemeenten leidt de toepassing van de Chw ook weer tot nieuwe experimenten, deels in hetzelfde gebied, deels in andere delen van de gemeente. Deze stapeling in een gebied of cumulatie van experimenten in een gemeente is positief. De betreffende gemeenten blijven deels binnen een bijzondere voorziening of combineren ook wel ontwikkelingsgebieden, innovatieve experimenten en lokale projecten met nationale betekenis. Uit deze combinatie blijkt dat de Chw prikkelt om volgende uitdagingen aan te gaan.

Voorbeeld van stapeling van de inzet van Chw-instrumenten in één gebied is de FlorijnAs in de gemeente Assen. Dit lokale project met nationale betekenis kent verschillende innovatieve experimenten met de verlengde looptijd bestemmingsplan en bestemmingsplannen met verbrede reikwijdte. De gemeente Almere voert naast elkaar en gecombineerd experimenten uit: duurzaam stortbeheer, beperkte toepassing van het bouwbesluit, vereenvoudigde procedure voor kleine verbouwingen, is onderdeel van provinciale experiment voor opschaling en sanering windturbines en voert ten slotte experimenten uit voor verbrede bestemmingsplannen (in één gebied ook nog gecombineerd met een ontwikkelingsgebied).

4. Projectuitvoeringsbesluit: een onbekende succesformule (Afdeling 6)

4.1. De projecten in Afdeling 6

Het projectuitvoeringsbesluit is snel en eenvoudig

Het projectuitvoeringsbesluit (Hoofdstuk 2, Afdeling 6 Chw) is een snelle manier om van besluit tot uitvoering te komen voor woningbouwprojecten (van 12 tot 2000 woningen) en voor projecten met een maatschappelijke betekenis (onderwijs en zorg). Een projectuitvoeringsbesluit levert extra snelheid op als het gewenste bouwproject niet past in het vigerende bestemmingsplan. De versnelling ontstaat doordat het projectuitvoeringsbesluit de planologische toestemming en de benodigde uitvoeringsbesluiten combineert in één besluit. Bovendien is de drempel tot toepassing laag. De gemeenteraad kan het projectuitvoeringsbesluit zonder nadere motivering aanwenden. Ook een ontwikkelaar of andere particuliere initiatiefnemer kan vragen om toepassing. Voor extra snelheid kan de Raad de beslisbevoegdheid delegeren aan het College van B&W. Beroep vindt plaats in één instantie en daarbij gelden de regels voor vereenvoudiging en versnelling van het bestuursprocesrecht uit Hoofdstuk 1 Chw.

In het Voortgangsrapport 2012-2013 is nader ingegaan op de alternatieven voor het projectuitvoeringsbesluit, zoals de omgevingsvergunning in afwijking van het bestemmingsplan of de coördinatiebepaling uit de Wet ruimtelijke ordening. Een aantal gemeenten maakt de vergelijking en komt op basis van argumenten tot een keuze. Andere gemeenten kennen het projectuitvoeringsbesluit onvoldoende en komen daarom niet toe aan een afweging van voor- en nadelen van de verschillende instrumenten.

Voor de ruimtelijke procedure en de noodzakelijke vergunningen voor de nieuwbouw van het nieuwe fusieziekenhuis in de gemeente Oldambt was weinig tijd beschikbaar. Daarom ging de gemeente op zoek naar een procedure die snelheid mogelijk maakt. De keuze is gevallen op het projectuitvoeringsbesluit vanwege de beperkte termijn voor de Raad van State bij beroep, de coördinatie van alle vergunningen en de regie bij één bevoegd gezag. Het is de gemeente voortreffelijk bevallen. Het besluit voor de bouw van het ziekenhuis is ruim 5 maanden na de publicatie van het ontwerp onherroepelijk geworden.

Projecten in de verslagperiode 2013-2014

Gemeenten kunnen het projectuitvoeringsbesluit direct gebruiken, dus zonder formele aanwijzing bij algemene maatregel van bestuur. Een melding bij het ministerie van IenM is niet nodig, wat met zich meebrengt dat het ministerie geen volledig beeld heeft van de toepassing van dit instrument uit de Chw. Door een check van de openbare kennisgevingen is voor dit voortgangsrapport wel een redelijk betrouwbare indruk van de toepassing verkregen.

In het verslagjaar zijn -voor zover bij het ministerie bekend- twee nieuwe projectuitvoeringsbesluiten genomen. Het totaal aantal komt daarmee op 19. In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van alle projectuitvoeringsbesluiten; de projectenbundel bevat een korte beschrijving van elk project.

Het projectuitvoeringsbesluit kent twee doelen: woningbouw of een maatschappelijk doel (medische zorg of onderwijs). Van de negentien projecten gaat het om 14 woningbouwprojecten, een medische zorginstelling, een school en drie combinaties van woningbouw en zorg.

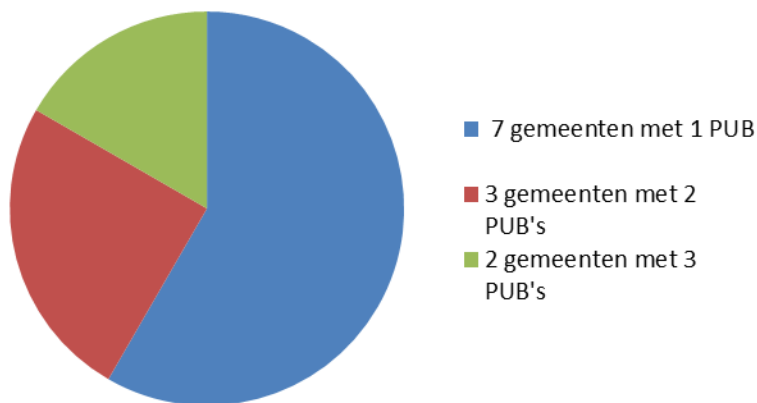
Het aantal projectuitvoeringsbesluiten is gespreid over de jaren, met een piek in 2011-2012 en een dal in het laatste verslagjaar. De verdeling over de jaren is weergegeven in onderstaand schema.

Verdeling van de projectuitvoeringsbesluiten over de jaren (uitgaande van de eerste dag van ter inzage legging van het ontwerp)

	Aantal	Percentage
Verslagjaar 2010 -2011	5	26
Verslagjaar 2011 -2012	7	37
Verslagjaar 2012 -2013	5	26
Verslagjaar 2013 -2014	2	11
Totaal	19	100

De 19 projecten zijn genomen door in het totaal 12 gemeenten. Vijf gemeenten hebben meer dan één projectuitvoeringsbesluit vastgesteld. De verdeling is hieronder grafisch weergegeven.

Aantal toepassingen van het projectuitvoeringsbesluit per gemeente

4.2. Ervaringen met de toepassing

Kleinere projecten

Het projectuitvoeringsbesluit wordt veelal voor wat kleinere projecten ingezet. Het gemiddelde aantal woningen in de projectuitvoeringsbesluiten met uitsluitend woningbouw is 42. Dat is heel laag in vergelijking tot het maximaal toegestane aantal van 2000 woningen per projectuitvoeringsbesluit. Dat komt deels omdat heel grote woningbouwprojecten in de huidige tijd niet veel voorkomen. Een andere reden is dat het voor grote projecten lastig is om alle uitvoeringsconsequenties vooraf volledig te overzien. Kenmerkend voor het projectuitvoeringsbesluit is dat de ruimtelijke toestemming en de uitvoeringsbesluiten in één besluit zijn opgenomen. Daarbij komt dat fasering binnen het projectuitvoeringsbesluit niet is toegestaan. Zoals in het vorige Voortgangsrapport is vermeld is dit nadeel op te vangen door een project in stukken te knippen, dan wel om een genomen projectuitvoeringsbesluit later aan te vullen met een normale omgevingsvergunning voor de nog niet vergunde delen.

Snelheid

Cruciaal is de doorlooptijd van het projectuitvoeringsbesluit. Snelheid is immers veelal een belangrijk motief om voor dit instrument te kiezen. De doorlooptijd is gemeten van het eerste moment van ter inzagelegging van het ontwerp tot het besluit onherroepelijk is. Bijlage 3 geeft de stand van zaken per project. Daaruit valt af te lezen dat de doorlooptijd voor alle 19 projectuitvoeringsbesluiten tussen

ontwerp en onherroepelijk besluit gemiddeld 6 maanden bedraagt. Twee van de 19 besluiten zijn in beroep voorgelegd aan de Raad van State. Deze besluiten kennen een gemiddelde doorlooptijd van 10 maanden. De overige 17 projectuitvoeringsbesluiten waar geen beroep tegen is aangetekend zijn gemiddeld in 5 maanden door de procedure heen. Opvallend is dat de twee gemeenten waar de Raad de besluitvorming heeft gedelegeerd aan het College van B&W substantieel sneller zijn. De procedure heeft in beide gemeenten nog geen vier maanden in beslag genomen.

Onbekende succesformule

De gebruikers van het projectuitvoeringsbesluit zijn tevreden over de werking en snelheid van het instrument. In alle gevallen waar een ontwerp is gepubliceerd komt een onherroepelijk besluit tot stand en volgt uitvoering van het bouwproject. De procedure wordt snel doorlopen zelfs als beroep wordt aangetekend bij de Raad van State. De beide projecten met een beroep hebben de toets bij de Raad van State ongeschonden doorstaan. Diverse gemeenten zetten het projectuitvoeringsbesluit herhaald in.

Het projectuitvoeringsbesluit is een onbekende succesformule. Het aantal projecten dat tot stand komt met een projectuitvoeringsbesluit is beperkt.

Veel gemeenten kennen het projectuitvoeringsbesluit niet of hebben vragen over de wijze van toepassing. De inspanning die nodig is of lijkt om dit nieuwe instrument te kunnen toepassen, belemmert het gebruik. De noodzaak is ook niet zo groot, omdat alternatieve, meer reguliere, procedures beschikbaar zijn. Het blijkt dat een toevallige cursus of ontmoeting de doorslag kan geven bij het besluit om het instrument serieus te overwegen en toe te passen.

5. Breed draagvlak (Afdeling 7)

5.1. De projecten in Afdeling 7

Lokale projecten met nationale betekenis

Kenmerkend voor de lokale (of ook regionale en bovenregionale) projecten met nationale betekenis is de procesmatige aanpak. Voortkomend uit het advies 'Sneller en Beter'⁴ bestaat die aanpak uit een brede verkenning van de probleemstelling en oplossingsruimte met alle relevante partijen. Dit moet leiden tot draagvlak voor de oplossing. De investering in tijd en aandacht moet zich terugverdienen bij de uitvoering.

De eisen voor toepassing van de Afdeling 7 Chw lokale projecten met nationale betekenis

- Een brede verkenning die uitmondt in een structuurvisie, waar alle betrokken overheden uitdrukkelijk mee moeten instemmen
- Een projectcommissie waarin de overheden samenwerken aan de realisatie
- Gebruik van de coördinatie-regeling Wro voor de bundeling van de ruimtelijke toestemming en de uitvoeringsbesluiten

De minister van IenM wijst de projecten met nationale betekenis aan bij algemene maatregel van bestuur. De projecten vallen onder de regels voor bestuursrechtelijke versnelling, inclusief de verlichting van de m.e.r.-procedure van Hoofdstuk 1 Chw.

De projecten in de verslagperiode 2013-2014

Kort na het in werking treden van de Chw zijn in de eerste tranche van het Besluit uitvoering Chw drie gebieden aangewezen: Rotterdam Central District, FlorijnAs te Assen en Stationsgebied Utrecht. Sinds die tijd hebben zich geen nieuwe projecten aangediend. De projecten zijn de centraalstationslocaties van 2 van de grootste vier steden van ons land. In de middelgrote gemeente Assen beslaat het project een belangrijk deel van het stedelijk gebied en de overgang naar het buitengebied.

5.2. Ervaringen met de toepassing

Alle drie de lokale projecten met nationale betekenis hebben de stap gezet van planvorming naar uitvoering. Afhankelijk van het project en de deellocatie is de bouwvoorbereiding gestart, vindt de bouw daadwerkelijk plaats of zijn zelfs al grote bouwwerken opgeleverd. Zeker voor een aantal publieke functies zijn de resultaten tastbaar: het centraal station in Rotterdam is opgeleverd; het muziekpaleis, het stadskantoor en de OV-terminal in Utrecht zijn volop in aanbouw; Assen is in de FlorijnAs gestart met een aantal infrastructurele projecten. Voor private investeringen bepaalt de markt het tempo. Ook daar worden resultaten geboekt, zoals met een groot kantoorgebouw (First) in Rotterdam. Ook de planvoorbereiding gaat verder. Voor het Jaarbeursterrein hebben de Jaarbeurs en de gemeente Utrecht gezamenlijk de hoofdlijn bepaald voor de ontwikkeling van dit deel van het projectgebied, zodat de structuurvisie kan worden opgesteld. In Assen is geconstateerd dat bestuurlijke commitment regelmatig 'onderhoud' behoeft. In eerst een bestuurlijke en vervolgens een ambtelijke samenwerkingsbijeenkomst is het draagvlak bevestigd en verstevigd.

FlorijnAs in Assen

FlorijnAs is sinds de vaststelling van de structuurvisie op 27 oktober 2011 in uitvoering. Die vindt plaats in deelprojecten, waarbij ook de hulp van het instrumentarium van de Chw wordt ingeroepen. Voor het deelgebied Havenkwartier wordt de verlengde geldingsduur van het

---

⁴ Commissie Versnelling Besluitvorming Infrastructurele Projecten (Commissie Elverding), april 2008

bestemmingsplan (zesde tranche) uitgebreid tot een bestemmingsplan met een verbrede reikwijdte (achtste tranche); voor het TT-circuit en omgeving in Assen-Zuid maakt de aanwijzing tot innovatief experiment (zevende tranche) een bestemmingsplan met een verbrede reikwijdte mogelijk. Assen knipt de uitvoering bewust op in kleine stukken, zodat ook kleinere lokale en regionale aannemers voor werkzaamheden in aanmerking kunnen komen.

Central District in Rotterdam

Het project Rotterdam Central District was al in voorbereiding toen het gebied op 17 juli 2010 formeel werd aangewezen onder Afdeling 7 van de Chw. Op 17 maart 2011 heeft de gemeenteraad van Rotterdam de structuurvisie vastgesteld. Alle betrokken overheden hebben de structuurvisie mede ondertekend. De structuurvisie heeft groot draagvlak in de stad, zoals blijkt uit het beperkte aantal van 10 zienswijzen en 2 bestuurlijke overlegreacties. Het gebied is volop in ontwikkeling. De officiële opening van het nieuwe stationsgebouw inclusief de nieuwe inrichting van de buitenruimte was op 13 maart 2014. De vier ontwikkellocaties (Weenapoint, Schiekadeblok, Conradtstraat en Delftseplein) worden opgepakt in nauwe samenwerking met marktpartijen en toegespitst op de vraag in een menging van kantoren, commercieel vastgoed en wonen.

Utrecht Stationsgebied

Het project is opgedeeld het Stationsgebied en het Jaarbeursterrein. Voor het Stationsgebied is in 2006 een structuurplan vastgesteld dat met instemming van het ministerie van IenM als basis is gebruikt voor de planuitwerking. Voor de sanering van de vervuilde bodem / grondwater en de realisatie van warmte koude opslag (WKO) is een apart traject doorlopen met inzet van de Chw. De sanering en de WKO zijn in uitvoering. Het nieuwe stadskantoor, de Vredenburgknoop, Stationsplein West en het Muziekpaleis worden in 2014 in gebruik genomen. De oplevering van de vernieuwde OV-terminal is gepland voor 2016. Daarna volgen nog tal van andere deelprojecten. Voor het Jaarbeursterrein is een locatie gekozen voor de concentratie van de Jaarbeursactiviteiten en de parkeerfaciliteiten. Ook voor dit gebied wordt nu een structuurvisie opgesteld.

Een belangrijke ervaring in de drie lokale projecten met nationale betekenis is dat overeenstemming aan de voorkant van belang is voor het vlot doorlopen in de uitvoering. De Chw genereert extra bestuurlijke en ambtelijke aandacht. Dat leidt tot meer kwaliteit en snelheid in de besluitvorming.

Om de winst ook echt te kunnen inboeken zijn andere werkprocessen nodig. Zo heeft de gemeente Assen de interne organisatie aangepast om beter toegerust te zijn op een efficiënte toepassing van de coördinatie-regeling. De vergunningverlening loopt nu sneller. Dat komt ook door de snellere uitspraken in beroepzaken. In vier gevallen heeft Assen daarvan al geprofiteerd. Wel is het nodig om alle partners scherp te houden, om de winst van de Chw ook daadwerkelijk in te boeken. De gemeente Rotterdam heeft een coördinator vergunningen speciaal belast met het aanjagen en afstemmen van de procedures. De private initiatiefnemer moet daarin meegaan en zich extra inspannen om het huiswerk snel en goed te doen.

6. De rol van kennis bij invoering en gebruik van de Chw

6.1. Kennis voor de toepassing van de Chw

Kansen pakken, kansen missen

Het Voortgangsrapport 2012-2013 en het recente rapport 'Crisis- en herstelwet: tweede evaluatie procesrechtelijke bepalingen' (zie de voetnoot in hoofdstuk 1) laten zien dat bij circa een derde van de gemeentelijke besluiten waarop de Chw van toepassing is, dit ten onrechte niet wordt vermeld in de openbare kennisgeving. Dit is een indicatie dat een verdere verbetering mogelijk is bij de toepassing van de Chw. Zo zouden nog meer projecten hun aanpak en planning kunnen inrichten op de bestuursrechtelijke vereenvoudiging en versnelling van de Chw. Dan kunnen zij beter inspelen op de snelle uitspraak van de bestuursrechter en deze direct benutten voor versnelling in de uitvoering. Ook zijn er meer situaties waarin de bijzondere voorzieningen van de Chw toegepast kunnen worden. In hoofdstuk 4 van dit Voortgangsrapport is bijvoorbeeld gewezen op de 'onbekende succesformule' van het projectuitvoeringsbesluit. Dat instrument kan in meer situaties voor versnelling zorgen, dan nu het geval is. Een nog omvangrijker inzet op de innovatieve experimenten leidt, afhankelijk van de aard en inhoud van de experimenten, tot extra deregulering, technische innovatie of meer duurzame ruimtelijke projecten. De formule van Afdeling 7 (lokale projecten met nationale betekenis) draagt bij, zo blijkt uit de projectrapportages uit Assen, Rotterdam en Utrecht, aan draagvlak én daarmee aan snelheid. Toch zijn tot nu toe alleen in de eerste tranche van het Besluit uitvoering Chw dergelijke projecten aangewezen.

De conclusie is dat de Chw in nog meer situaties kan helpen met het pakken van kansen. Dat lukt alleen als de initiatiefnemers en uitvoerders van projecten weten wat de Chw voor hun kan betekenen en als ze weten hoe ze de regels van de Chw eenvoudig en doeltreffend kunnen toepassen. Kennis blijkt in veel van de projecten gebonden te zijn aan personen. Enthousiasme en ambitie zijn dan doorslaggevend voor het behalen van succes. Door de binding aan individuen zijn organisaties kwetsbaar voor het vertrek van ingevoerde en betrokken medewerkers. In gemeenten waar slechts een of enkele medewerkers betrokken zijn bij de Chw en bij het Chw-project, betekent een personele wisseling dat de aanhaking aan het kenniscircuit intern en extern vermindert of zelfs verdwijnt. Uit onzekerheid over de inhoud en de vereisten van de Chw grijpt de organisatie dan nog wel eens terug op het reguliere instrumentarium.

Kennis over de Chw is van belang om kansen te pakken, continuïteit te verzekeren en eventuele missers te voorkomen. Het ministerie doet er van alles aan om kennis bij de mensen en de organisaties te brengen die met de Chw werken. Ook wordt de Chw onder de aandacht gebracht van mensen en organisaties die nog niet met de Chw werken, maar daar in de toekomst wel hun voordeel mee zouden kunnen doen.

'Niet alle nieuwe instrumenten zijn al op grote schaal of uit en te na benut, maar dat gaat vast nog komen onder de bezielende leiding van de Interdepartementale programmadirectie Eenvoudig Beter van het ministerie van Infrastructuur en Milieu, die de voordelen van de Chw voortdurend onder de aandacht van de bevoegde gezagen en hun adviseurs brengt.'

Schippers, E.C.M. c.s. in de Gemeentestem, Afl 7390 – augustus 2013

Kennisoverdracht: impact door variatie

Het ministerie van IenM probeert iedere gemeente of andere professionele betrokkene op de hoogte te stellen van de 'ins en outs' van de Chw en om de uitwisseling tussen projecten te bevorderen. Daarvoor gebruikt het ministerie diverse

kanalen en methoden, zodat ieder die dat wil de aangeboden kennis kan oppikken.

- **Website**

Het ministerie van IenM heeft Kenniscentrum InfoMil gevraagd om met een website⁵ informatie te verstrekken over de regelgeving en de jurisprudentie. De site bevat alle relevante wetgeving en een overzicht van de jurisprudentie. Ook staat op de site een scan waarmee een projectleider kan uitzoeken of een project onder Bijlage I van de Chw valt (waarvoor de bestuursrechtelijke versnellingsregels van de Chw gelden).

In 2013 is de website van Kenniscentrum InfoMil ongeveer 17.000 keer bezocht⁶. Dat verschilt niet van het aantal bezoekers in 2012. Ook zijn er geen significante verschuivingen te zien ten opzicht van het vorige jaar tussen de verschillende webpagina's die worden bezocht. De meeste belangstelling gaat nog steeds naar de informatie over pagina's over de inhoud en werking van de Chw. Ook het jurisprudentieoverzicht wordt goed bezocht.

- **Regio- en andere kennisbijeenkomsten**

Het ministerie organiseert regiobijeenkomsten, waarin algemene informatie over de Chw wordt gegeven, naar de behoefte van de deelnemers onderwerpen worden uitgediept en met bijvoorbeeld 'speed dates' wordt verkend welke bijdrage de Chw kan leveren voor een specifiek project of eigen vraagstelling. Deze bijeenkomsten worden druk bezocht en de waardering van de deelnemers is hoog. De bijeenkomsten zijn regelmatig de opstap voor een eigen Chw-toepassing van de deelnemers. Naast de regiobijeenkomsten, die volledig zijn gericht op de Chw, neemt het ministerie ook deel aan congressen en bijeenkomsten van anderen, waaronder de bijeenkomsten van Eenvoudig Beter, gericht op het wetsvoorstel voor de Omgevingswet.

Het ministerie organiseerde in het eerste kwartaal van 2013 drie regiobijeenkomsten onder de titel 'Met de Crisis en herstelwet sneller van idee naar uitvoering' nam deel aan de Innovatie-estafette in de RAI in Amsterdam, aan tal van andere congressen en bijeenkomsten en houdt in mei 2014 wederom regiobijeenkomsten: 'Nu al Eenvoudig Beter en Crisis- en herstelwet'.

- **Publicaties**

Bij dit Voortgangsrapport zit een bundel met projectbeschrijvingen. Dat is een actualisatie van de publicaties 'Eenvoudig beter in de praktijk' waarin de projecten in telkens twee tranches van het Besluit uitvoering Chw staan beschreven. Voor de gehele Chw is een brochure beschikbaar om bestuurders en projectleiders kennis te laten maken met de Chw. Voor de groep van gemeenten die een 'bestemmingsplan - plus' willen gaan voorbereiden heeft het ministerie een brochure speciaal over ontwikkelingsgebieden opgesteld. Ook van buiten het ministerie van IenM worden publicaties over de Chw opgesteld, zoals in de Gemeentestem (Afl 7390 – augustus 2013) of de eerder genoemde evaluatie van het bestuursprocesrecht.

- **Ondersteuning op maat**

Bij het Kenniscentrum InfoMil is een helpdesk ingericht voor juridische vragen over de toepassing van de Chw. Deze helpdesk staat open voor lokale overheden.

De Helpdesk van Kenniscentrum Infomil is in 2013 met 84 hulpvragen minder ingeroepen dan in 2012 (121 hulpvragen). Er zijn vooral minder vragen gesteld over Bijlage I van de Chw. Dit is onder andere te verklaren doordat het voor gemeenten steeds duidelijker is (door o.a. jurisprudentie) wanneer Bijlage I Chw van toepassing is.

---

⁵ <http://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/crisis-herstelwet>

⁶ Eind 2012 is de zogenoemde cookies-wet in werking getreden, Hierdoor worden niet alle bezoekers meer geteld. Het genoemde aantal bezoekers is berekend met een correctiefactor, die is gebaseerd op de bezoekersaantallen van de gehele website van InfoMil.

Voor meer beleidsmatige vragen is het programma Crisis- en herstelwet van de interdepartementale programmadirectie Eenvoudig Beter bereikbaar. Experts van het ministerie bezoeken met regelmaat Chw-projecten om hun vragen en plannen te bespreken. Waar nodig leidt dit tot de inzet van specialistische kennis vanuit het ministerie om de projecten een stap verder te helpen. Op basis van veelvuldig gestelde vragen is ter ondersteuning van de aangewezen ontwikkelingsgebieden een toespitste Handreiking opgesteld.

- **Gemeenschappelijke trajecten**

Het ministerie van IenM haakt de Chw-projecten, waar van belang, aan bij andere kennis- en ontwikkelingstrajecten. Nu al Eenvoudig Beter – gericht op het wetsvoorstel voor de Omgevingswet- is daarvan een voorbeeld.

Het duurt nog even voordat de Omgevingswet in werking treedt. Maar daar hoeft niet op te worden gewacht. De Omgevingswet gaat namelijk niet alleen over wetgeving. De wet gaat ook over de manier van werken en over kennis opdoen en delen. Op basis van de huidige wetgeving kan nu al in de geest van de Omgevingswet worden gewerkt. En dat gebeurt ook, in het hele land. Deze initiatieven brengt het ministerie van IenM in beeld onder de noemer “Nu al Eenvoudig Beter”. Nu al Eenvoudig Beter inspireert om nu al op weg te gaan naar de Omgevingswet.

Bedrijven, kennisinstellingen en overheden hebben een Actieagenda Bouw ontwikkeld voor de woning- en utiliteitsbouw. Onderdeel is het ‘Actieteam ontslakken gebiedsontwikkeling’. Gebiedsontwikkeling is altijd al een boeiend, maar weerbaar proces. Dat geldt zeker in de huidige tijden van crisis. Daarom is het nodig te ontslakken = sneller, goedkoper, flexibeler.

Diverse Chw projecten ontslakken en krijgen bijstand van het expertteam voor het ontslakken, zoals Kop van Isselt in Amersfoort, Spoorzone in Zwolle, Blokhoeve in Nieuwegein en het Cruquiusterrein in Amsterdam.

Diverse Chw-projecten zijn verbonden met vernieuwingstrajecten. De gemeenten Amsterdam, Beuningen, Den Helder, Maastricht, Overbetuww, Tynaarlo zijn in de zesde tranche van het Besluit uitvoering Chw aangewezen tot innovatief experiment om flexibele bestemmingsplannen tot stand te brengen. Zij worden daarin begeleid door Platform 31. Bij het experiment voor vermindering van regeldruk bij bouwwerken (vijfde tranche, aanvulling zevende tranche projecten) laten de acht gemeenten zich bij het experiment ondersteunen door ‘Doorbraak in dienstverlening’.

‘Doorbraak in dienstverlening’ verenigt partijen die vinden dat de publieke sector toe is aan nieuwe en verdergaande vormen van samenwerking, omdat daarmee zowel efficiency als beleidseffectiviteit worden verbeterd.

- **Kennis- en discussieplatform**

Het ministerie van IenM organiseert kennisbijeenkomsten gericht op uitwisseling tussen projecten die in het Besluit uitvoering Chw zijn aangewezen: ontwikkelingsgebieden, innovatieve experimenten en projecten met nationale betekenis. In deze bijeenkomsten ligt het accent op (van elkaar) leren en inspireren.

Naast de bijeenkomsten worden virtuele ontmoeting en kennisuitwisseling gestimuleerd via het platform Pleio en de site Nu al Eenvoudig Beter. Het gaat niet alleen om uitwisseling tussen ministerie aan de ene kant en gemeenten, bedrijven en andere stakeholders aan de andere kant. Ook binnen de gemeentelijke organisatie liggen tal van kansen om een vernieuwende werkwijze tot stand te brengen, die efficiënt en productief is. Het experiment, dat een aantal gemeenten aangaat vooruitlopend op het wetsvoorstel van de Omgevingswet, roept veelvuldig de vraag

op of de eigen gemeentelijke werkwijze en organisatie (nog) wel aansluit bij de meer integrale benadering die deze wet met zich mee gaat brengen.

Met de inzichten van nu zou het projectteam de volgende keer 'een paar slagen verder doordenken'. Onze wet- en regelgeving is niet alleen complex maar ook onderling verbonden (of juist niet, terwijl dat wel handig zou zijn). Het is één ding om gebruik te kunnen maken van de Chw, maar zeker zo belangrijk is om 'de hele keten' vooraf in beschouwing te nemen, dus ook de (al dan niet) aansluitende wet- en regelgeving (ook: lokaal) zodat je vanaf het begin in beeld hebt niet alleen hoe een bepaalde vergunning soepeler te verlenen, maar ook meer regie kunt voeren op de afstemming met aanpalende regelgeving en aanpalende interne en externe processen. Rien van Asten, programmteam Spoorzone – Eindhoven

6.2. Kennis voor het wetsvoorstel voor de Omgevingswet

De oorsprong van de Chw is gelegen in de financiële en economische crisis. De Chw moet helpen om in het ruimtelijke domein de gevolgen daarvan op te vangen. De Chw werkt op twee manieren. Ten eerste loodst de beperking en vereenvoudiging van procedurele voorschriften projecten sneller en met minder inspanning door de formele procedure. Bovendien daagt de Chw uit om nieuwe wegen in te slaan, waarmee oplossingen tot stand komen die beter passen in de door de crisis gewijzigde omstandigheden. De Chw maakt een combinatie van beide invalshoeken mogelijk: met eenvoudiger regels vernieuwing op gang brengen.

In de beginjaren van de Chw was de verwachting dat de behoefte aan vernieuwing vooral van marktpartijen zou komen. Op basis van signalen die bij het ministerie binnenkwamen zouden bedrijven bij hun streven naar vernieuwing tegen wettelijke beperkingen oplopen. De innovatieparagraaf in de Chw faciliteert de bedrijven bij de zoektocht naar duurzaamheid en innovatie mits dat mens en milieu geen schade doet. Het aantal voorstellen is echter tot op heden beperkt gebleven.

Inmiddels is wel een groot aantal innovaties in gang gezet gericht op de regels zelf, vanuit de behoefte regels eenvoudiger en beter te maken. De Chw blijkt ook uitstekend geschikt om in die behoefte te voorzien. Zoals in het Voortgangsrapport 2012-2013 is vermeld heeft de Chw diverse procedurele vernieuwingen in gang gezet die inmiddels structureel zijn, zoals de regels voor tijdelijk gebruik, het relativiteitsvereiste, het passeren van kleine gebreken in besluiten en de gebiedsgerichte bodemsanering.

De grote slag in de vereenvoudiging en verbetering van het omgevingsrecht moet echter nog worden gemaakt. Het gaat om de voorbereiding van het wetsvoorstel voor de Omgevingswet. De Chw is telkens meer in beeld gekomen als een wet waarmee vooruit kan worden gelopen op het wetsvoorstel voor de Omgevingswet. De ervaringen die worden opgedaan met de Chw zijn daarmee van direct nut voor de totstandkoming en daarna de invoering van deze grote vernieuwing van het omgevingsrecht.

'Het kabinet vindt het van groot belang om als onderdeel van de stelselherziening naar het wetsvoorstel voor de Omgevingswet nu al te beginnen met de implementatie van een eenvoudige en betere uitvoeringspraktijk. Daarom wordt, vooruitlopend op de Omgevingswet, ervaring opgedaan met het werken in de geest van de Omgevingswet. Wij noemen dat het programma Nu al Eenvoudig Beter. De ervaringen met de Chw bieden een belangrijke basis voor de stelselherziening. Op basis van die projecten kunnen wij ook leren wat je experimenteel moet houden en wat je in de definitieve besluitvorming moet opnemen. Bovendien zijn er al veel gemeenten die veel baat hebben bij de toepassing van de Chw.'
Minister Schultz van Haegen – Maas Geesteranus van Infrastructuur en Milieu bij de behandeling van het Besluit uitvoering Chw, 23 januari 2014.

De Crisis- en herstelwet loopt bewust vooruit op het wetsvoorstel voor de Omgevingswet. De opbrengst daarvan bestaat uit vijf onderdelen.

- 1) De regels voor het Omgevingsplan/Omgevingsvisie
De Chw maakt het mogelijk om de nieuwe regels uit het voorstel voor de Omgevingswet uit te proberen. Het gaat om een aantal experimenten gericht op een bestemmingsplan met een verbrede reikwijdte, die de regels van het Omgevingsplan dicht benaderen. In één gemeente wordt ook een experiment met een Omgevingsvisie gestart. Voor de ontwikkelingsgebieden stellen gemeenten een bestemmingsplan plus op, waarin ook vernieuwende elementen zitten die passen in de denkwijze van de Omgevingswet. Het is de bedoeling dat al deze experimenterende gemeenten hun beleid voor de fysieke leefomgeving met deze vernieuwingen beter gestalte kunnen geven. Bovendien zijn de ervaringen waardevol voor de totstandkoming en uitvoering (zie ook onder 4) van het wetsvoorstel voor de Omgevingswet.
- 2) Deregulering
De Chw kent een aantal experimenten waarin bestaande regels worden ingeperkt en vereenvoudigd. De uitkomsten daarvan kunnen direct benut worden bij het opstellen van het wetsvoorstel voor de Omgevingswet en bij de daarbij behorende uitvoeringsbesluiten. Voorbeelden zijn het experiment om planschade aan een beperkte tijd te binden, de beperkte toepassing van het Bouwbesluit bij particulier opdrachtgeverschap en de vereenvoudiging van de vergunningprocedure bij kleine verbouwingen.
- 3) Experimenteren
Overwogen wordt om in het wetsvoorstel voor de Omgevingswet een experimenteerartikel op te nemen. De ervaringen met de Chw vormen een belangrijk voorbeeld. Voor de invoering van een experimenteerartikel is relevant dat de Chw laat zien dat in een aantal situaties de generieke regels een blokkade vormen voor positieve ontwikkelingen, zonder dat het opheffen daarvan leidt tot negatieve effecten voor bijvoorbeeld mens en milieu. Voorwaarde is wel dat het experimenteren aan regels is gebonden en dat eisen van zorgvuldigheid in acht worden genomen.
- 4) Ervaring opbouwen bij gemeenten en andere spelers
De invoering van wetgeving laat telkens weer zien dat het een grote inspanning vergt en veel tijd kost voordat de uitvoeringspraktijk goed met de nieuwe regels kan omgaan en kinderziekten zijn overwonnen. Door vooruitlopend op de invoering van het wetsvoorstel voor de Omgevingswet een aantal gemeenten al ervaring te laten opdoen met de nieuwe manier van werken zal de overgang naar het wetsvoorstel voor de Omgevingswet makkelijker kunnen verlopen.
- 5) De werkwijze van Elverding
In de projecten van Afdeling 7 (lokale projecten met nationale betekenis) komt het gedachtengoed van de Commissie Elverding tot uitdrukking: een brede en gedegen verkenning leidt tot een toegespitste en versnelde uitvoering (zie ook paragraaf 5.1. van dit rapport). Ook deze ervaringen zijn van belang voor de vernieuwing van het omgevingsrecht.

Paragraaf 3.1. van dit rapport bevat een overzicht van de projecten die speciaal vooruitlopen op het wetsvoorstel voor de Omgevingswet

Bijlage 1: Hoofdlijn van de Chw

De Crisis- en herstelwet (Chw) zorgt sinds 31 maart 2010 voor versnelling en vernieuwing in de ruimtelijke planontwikkeling en de bouw. De Chw is bedoeld om in tijden van economische en financiële crisis ruimtelijke projecten vlot te trekken, procedures te versnellen en stimulansen te geven aan duurzame innovaties. De Chw kent hoofdstukken voor bestuursprocesrecht / milieueffectrapportage (hoofdstuk 1) en bijzondere voorzieningen (hoofdstuk 2). Daarnaast heeft de Chw een aantal permanente wijzigingen aangebracht in bestaande wetten (hoofdstuk 3). De Chw is de afgelopen jaren aangevuld en aangepast, zoals in bijlage 2 is beschreven. Zo is bijvoorbeeld de einddatum uit de wet geschrapt, zodat de Chw voor onbepaalde tijd geldt. De Chw kent de volgende hoofdlijn (stand maart 2014).

Hoofdstuk 1: Bestuursprocesrecht en milieueffectrapportage

Hoofdstuk 1 van de Chw bevat uitzonderingen op de bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht. Die uitzonderingen moeten er voor zorgen dat de beroepsprocedures van ruimtelijke projecten minder in aantal zijn en sneller verlopen. Samengevat gaat het om de volgende punten:

- Decentrale overheden kunnen niet in beroep gaan tegen een besluit van een tot de centrale overheid behorend bestuursorgaan (artikel 1.4. Chw).
- De administratieve rechter doet uitspraak binnen 6 maanden na het verstrijken van de beroepstermijn (artikel 1.6 Chw, 4^e lid) of een tussenuitspraak met een verlenging van nog eens 6 maanden als sprake is van de zogenoemde bestuurlijke lus (artikel 1.7 Chw) of van prejudiciële vragen (art 1.8 Chw).
- Pro forma beroep, een beroepsschrift dat pas na verloop van de beroepstermijn wordt aangevuld met inhoudelijke argumenten, is niet mogelijk (artikel 1.6 2^e lid Chw). Ook verder kunnen na afloop van de beroepstermijn geen beroepsgronden meer worden aangevoerd (artikel 1.6a Chw).
- Onderzoek hoeft niet opnieuw gedaan te worden als dat onderzoek nogmaals gebruikt wordt om een vernietigd besluit te herstellen (artikel 1.10 Chw).

Deze vereenvoudiging van het bestuursprocesrecht is van toepassing op:

- In Bijlage I van de Chw (met aanvulling in de Amvb 1^e, 4^e, 6^e en 7^e tranche⁷) benoemde categorieën van ruimtelijke en infrastructurele projecten.
- In Bijlage II van de Chw (aangevuld in Amvb 1^e t/m 8^e tranche⁸) met naam opgenomen projecten.
- De volgende bijzondere voorzieningen van Hoofdstuk 2 Chw: ontwikkelingsgebieden (Afdeling 1), de versnelde uitvoering van bouwprojecten (Afdeling 6) en de lokale en (boven)regionale projecten met nationale betekenis (Afdeling 7). De projecten van Afdeling 1 en Afdeling 7 zijn aangewezen in het Besluit uitvoering Chw.

Daarnaast kunnen de projecten die zijn opgenomen in bijlage II Chw en de projecten van Afdeling 7 van Hoofdstuk 2 (lokale en (boven)regionale projecten met nationale betekenis) gebruik maken van een verlichting van de m.e.r.-procedure. Deze verlichting houdt in dat voor een project-m.e.r. geen onderzoek naar alternatieven hoeft plaats te vinden en dat de verplichting om advies te vragen aan de Commissie voor de milieueffectrapportage vervalt.

⁷ De 7^e tranche van het Besluit uitvoering Chw is bij afronding van dit rapport nog niet in werking getreden.

⁸ De 7^e en 8^e tranche van het Besluit uitvoering Chw zijn bij afsluiting van dit rapport nog niet in werking getreden.

Bijlage I Chw: Categorieën ruimtelijke en infrastructurele projecten als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid (Inclusief aanvullingen opgenomen in de Amvb 1^e, 4^e, 6^e en 7^e tranche)

1. duurzame energie

1.1. aanleg of uitbreiding van productie-installaties ten behoeve van de productie van biogas, biomassa, getijdenenergie, golfenergie, hernieuwbare elektriciteit, hernieuwbaar gas of hernieuwbare warmte met behulp van aardwarmte, omgevingswarmte, osmose, rioolwaterzuiveringsgas, stortgas, waterkracht en zonne-energie.

1.2. aanleg of uitbreiding van productie-installaties voor de opwekking van duurzame elektriciteit met behulp van windenergie als bedoeld in artikel 9b, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, en artikel 9e van de Elektriciteitswet 1998

1.3. ontwikkeling en verwezenlijking van bodemenergiesystemen als bedoeld in artikel 8, tweede lid, onder h, van de Wet bodembescherming

1.4. aanleg, wijziging of uitbreiding van installaties voor warmtekraftkoppeling als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder w, van de Elektriciteitswet 1998 in de glastuinbouw, en van energienetwerken bestemd voor levering van restenergie aan op het netwerk aangesloten glastuinbouwondernemingen, dan wel levering van restwarmte van die ondernemingen aan anderen

1.5. aanleg, wijziging of uitbreiding bij agrarische bedrijven van installaties voor co-vergisting van de biologische afbraakreacties van in hoofdzaak verpompbare vaste en vloeibare uitwerpselen van dieren en een of meer stoffen, genoemd in bijlage Aa, onder IV, van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet

1.6. ontwikkeling en verwezenlijking van overige ruimtelijke en infrastructurele projecten ten behoeve van het transport of het leveren van duurzame energie

2. gebiedsontwikkeling en werken van provinciaal of nationaal belang

2.1. ontwikkeling en verwezenlijking van werken en gebieden krachtens afdeling 3.5 van de Wet ruimtelijke ordening

2.2. projecten ten behoeve van de inpassing in het landschap, natuurontwikkeling of recreatiedoeleinden, waar deze samenhangen met projecten ten aanzien van de in deze bijlage bedoelde projecten ten aanzien van waterstaatswerken, spoorwegen, vaarwegen, wegen of luchthavens

2.3. projecten aangewezen krachtens artikel 2.18.

2.4. ontwikkeling en verwezenlijking van rijksbufferzones

3. gebiedsontwikkeling en werken van lokaal of regionaal belang

3.1. ontwikkeling en verwezenlijking van werken en gebieden krachtens afdeling 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening of een omgevingsvergunning waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3°, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van het bestemmingsplan, het inpassingsplan of de beheersverordening wordt afgeweken, ten behoeve van de bouw van meer dan 11 woningen in een aaneengesloten gebied of de herstructurering van woon- en werkgebieden

3.2. projecten als bedoeld in artikel 2.9, eerste lid, waarvoor een projectuitvoeringsbesluit als bedoeld in artikel 2.10 is vastgesteld

3.3. projecten ten behoeve van de inpassing in het landschap, natuurontwikkeling of recreatiedoeleinden, waar deze samenhangen met projecten ten aanzien van de in deze bijlage bedoelde projecten ten aanzien van waterstaatswerken, spoorwegen, vaarwegen, wegen of luchthavens

3.4. ontwikkeling en verwezenlijking van werken en gebieden krachtens afdeling 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening of een omgevingsvergunning waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3°, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van het bestemmingsplan, het inpassingsplan of de beheersverordening wordt afgeweken, ten behoeve van de aanleg of wijziging van wegen

4. greenports

4.1. project «Innovacomplex» en «Villa Flora» voor de Floriade 2012 in greenport Klavertje 4 te Venlo (uitvoering deel 4 Nota Ruimte)

5. hoofdwegen

5.1. aanleg of wijziging van hoofdwegen als bedoeld in artikel 8 van de Tracéwet

5.2. wegaanpassingsprojecten als bedoeld in artikel 2 van de Spoedwet wegverbreding

5.3. uitvoering van onderhoud, herstel of verbetering van waterstaatswerken als bedoeld in artikel 1 van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken

6. luchthavens

6.1. ontwikkeling en verwezenlijking van luchthavens waarvoor krachtens de Wet luchtvaart een luchthavenbesluit is vereist dan wel krachtens de Luchtvaartwet een aanwijzingsbesluit is vereist

7. natuur, water en waterstaatswerken
7.1. projecten ter uitvoering van de Nadere uitwerking rivierengebied (NURG)
7.2. werken als bedoeld in artikel 10, eerste en tweede lid, van de Wet op de waterkering, of artikel 2.7, eerste lid, van de Waterwet (inclusief zandsuppleties)
7.3. aanleg of wijziging van waterstaatswerken als bedoeld in artikel 7 van de Wet op de waterkering of artikel 5.4, eerste lid, van de Waterwet
7.4. aanleg of wijziging van zuiveringstechnische werken als bedoeld in artikel 1.1 van de Waterwet.
7.5. projecten ter uitvoering van de PKB Ruimte voor de Rivier.

8. spoorwegen
8.1. aanleg of wijziging van landelijke spoorwegen als bedoeld in artikel 8 van de Tracéwet
8.2. aanleg of wijziging van tramwegen of metrowegen

9. vaarwegen
9.1. aanleg of wijziging van hoofdvaarwegen als bedoeld in artikel 8 van de Tracéwet.

10. Verduurzaming landbouw
10.1. Installaties voor de verwerking van dierlijke mest.

11. duurzame mobiliteit⁹
11.1. aanleg en uitbreiding van overdekte en niet overdekte elektrische snellaadstations voor het opladen van voertuigen voor goederen en personenvervoer
11.2a. aanleg en uitbreiding van tankstations met installaties voor het afleveren van waterstof aan voertuigen voor goederen en personenvervoer
11.2b. aanleg en uitbreiding van tankstations met installaties voor kleinschalige productie van waterstof bijvoorbeeld via elektrolyse of steamreforming en het afleveren van de waterstof aan voertuigen voor goederen- en personenvervoer;
11.3. aanleg en uitbreiding van tankstations met installaties voor het afleveren van CNG, LNG, L-CNG en andere alternatieve brandstoffen aan voertuigen voor goederen- en personenvervoer
11.4. aanleg en uitbreiding van tankstations met installaties voor het afleveren van hogere blends biobrandstoffen en andere hernieuwbare brandstoffen aan voertuigen voor goederen- en personenvervoer.

12. transformatie van kantoren en industriële gebouwen
12.1. transformatie van langdurig leegstaande kantoren en industriële gebouwen naar andere gebruiksmogelijkheden.

Hoofdstuk 2: Bijzondere voorzieningen

Hoofdstuk 2 van de Chw introduceert bijzondere voorzieningen waarvan projecten gebruik kunnen maken. Het gaat om specifieke vernieuwende procedures en om ruimte voor experimenten met gebiedsontwikkeling of innovatie. De bijzondere voorzieningen van Hoofdstuk 2 Chw bestaan samengevat uit:

- Afdeling 1: Ontwikkelingsgebieden met de mogelijkheid de milieugebruiksruimte te herverdelen en tijdelijk af te wijken van een milieunorm. De gebieden worden aangewezen bij Amvb. In de 3^e tranche van het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet zijn aansluitend (niet limitatief) concrete wetsartikelen opgenomen, waarvan afwijking mogelijk is.

Voor de projecten van Afdeling 1 is volgens artikel 2.3 Chw afwijking mogelijk van bij Amvb aangegeven bepalingen bij of krachtens de:

- a) Flora- en faunawet
- b) Natuurbeschermingswet 1998
- c) Ontgrondingenwet
- d) Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- e) Wet ammoniak en veehouderij
- f) Wet bodembescherming
- g) Wet geluidhinder
- h) Wet geurhinder en veehouderij
- i) Wet inzake de luchtverontreiniging

⁹ 11.2b, 11.3. en 11.4 zijn toegevoegd in de 7^e tranche van het Besluit uitvoering Chw. Deze tranche is bij afsluiting van dit rapport nog niet in werking getreden.

j) Wet milieubeheer met dien verstande dat na vaststelling van het plan uiterlijk na 10 jaar alsnog wordt voldaan aan de gestelde milieukwaliteitsnormen

- Afdeling 2: Innovatieve experimenten, waarin het is toegestaan om van specifiek aangegeven wettelijke bepalingen (zie kader) af te wijken. De experimenten worden aangewezen bij Amvb.

Voor de projecten van Afdeling 2 is volgens artikel 2.4 Chw afwijking mogelijk van het bepaalde bij of krachtens de:

- a) Elektriciteitswet
- b) Warmtewet
- c) Waterwet (met uitzondering van het onderdeel waterveiligheid)
- d) Wet Algemene bepalingen omgevingsrecht
- e) Wet ammoniak en veehouderij;
- f) Wet bodembescherming;
- g) Wet geluidhinder;
- h) Wet geurhinder en veehouderij
- i) Wet inzake de luchtverontreiniging;
- j) Wet milieubeheer met uitzondering van artikel 5.2b en titel 5.2;
- k) Wet ruimtelijke ordening,
- l) Woningwet.

- Afdeling 3: een tijdelijke regeling voor radarzoning – vervallen
- Afdeling 4: niet ingevuld
- Afdeling 5: een regeling voor de tijdelijke verhuur van te koop staande woningen; deze regeling in de Chw is vervallen met het in werking treden van een daartoe strekkende wijziging van de Leegstandswet op 1 juli 2013.
- Afdeling 6: versnelde uitvoering van bouwprojecten: woningen en bij Amvb aangegeven categorieën andere projecten van maatschappelijke betekenis (zie Amvb 3 tranche). Voor deze projecten volstaat één projectuitvoeringsbesluit.
- Afdeling 7: Lokale en (boven)regionale projecten met nationale betekenis, waarbij betrokken overheden zich committeren aan de opgestelde structuurvisie. De gebieden worden aangewezen bij Amvb.

Hoofdstuk 3: Permanente wijzigingen

Hoofdstuk 3 van de Chw bevat een aantal permanente wijzigingen van bestaande wetten, zoals de rol van de provincies bij de realisatie van windmolenparken, de procedures voor onteigening, de bevoegdheden om maatregelen te treffen voor de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden en tal van andere aanpassingen.

Quick Wins

Op 25 april 2013 zijn enkele quick wins aan de wet toegevoegd die algemene werking hebben zoals:

- De houdbaarheid van onderzoeksgegevens is in ieder geval 2 jaar.
- De regeling voor tijdelijk afwijken van een bestemmingsplan is verruimd. De procedure is van 26 naar 8 weken teruggebracht en de periode is verlengd van 5 naar 10 jaar. Dit onderdeel treedt in werking als de uitvoeringsbesluiten zijn genomen.

Bijlage 2: Ontwikkelingen in de wetgeving

De Chw maakt onderdeel uit van een dynamisch wetgevingstraject. Nadat de Chw op 31 maart 2010 in werking is getreden is de Chw nader ingevuld, aangevuld en aangepast. Drie aspecten staan centraal:

- De invulling van de wet met het Besluit uitvoering Chw, waarin onder meer projecten worden aangewezen als bijzondere voorziening. Het Besluit wordt in tranches circa twee keer per jaar aangevuld.
- De wijzigingen van de wet (reparaties) en vooral de recente aanpassing om de tijdelijke Chw voor onbepaalde tijd te verlengen en aan te vullen met enkele quick wins.
- De voorbereiding op de Omgevingswet en de wijziging van de Algemene wet bestuursrecht (Awb), waarin de Chw te zijner tijd opgaat. De Chw is te beschouwen als een proeftuin voor de Omgevingswet en de Awb.

Meer in detail gaat het om de volgende ontwikkelingen in de wetgeving sinds 31 maart 2010 met een aanduiding van de inhoud (selectie):

1. Wet modernisering van de regelgeving over de milieueffectrapportage

Met het in werking treden van deze wet op 1 juli 2010 treedt artikel 5.6 van de Chw in werking. In artikel 5.6. anticipeert de Chw op het in werking treden van de modernisering van de m.e.r.-regelgeving.

2. Besluit uitvoering Chw (Amvb 1^e tranche)

Deze Amvb is op 17 juli 2010 in werking getreden met de aanwijzing van vier ontwikkelingsgebieden, acht innovatieve experimenten en drie lokale projecten met nationale betekenis (alle volgens Hoofdstuk 2 Chw), regels over de vermelding van de Chw bij de bekendmaking van ruimtelijke besluiten en de vaststelling van de categorieën van projecten die gebruik kunnen maken van Afdeling 6 van de Chw (versnelde uitvoering – projectuitvoeringsbesluit).

3. Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

Met het in werking treden van de Wabo op 1 oktober 2010 treedt artikel 5.7 Chw in werking. In dit artikel anticipeert de Chw op het in werking treden van de Wabo.

4. Besluit uitvoering Chw (Amvb 2^e tranche)

De wijziging van de Amvb (in werking op 13 april 2011) voegt vijf ontwikkelingsgebieden en zes innovatieve experimenten toe. Verder worden de Bijlagen I (categorieën projecten) en II (met naam genoemde projecten) van de Chw aangevuld.

5. Reparatiwet Chw

De 'Wet van 22 december 2011 tot wijziging van de Crisis- en herstelwet en enkele andere wetten (verbeteringen en aanvullingen)', ook wel bekend als Reparatiwet Chw is sinds 31 december 2011 in werking. Deze wet brengt verbeteringen in de Chw aan zoals:

- a. Aanpassing Bijlage I: Het bestuursprocesrecht van de Chw is van toepassing op bestemmingsplannen met meer dan 11 woningen (was 20).
- b. Voor bepaalde projecten hoeft volgens de Chw geen alternatievenonderzoek binnen het Project-MER plaats te vinden. Nieuw is dat als toch alternatieven zijn onderzocht deze, op grond van Europese regels, wel in het Project-MER moeten worden opgenomen.

- c. Bij innovatie is voortaan ook afwijking van Wabo en Waterwet mogelijk.
- d. De Gemeenteraad kan het College van B&W de bevoegdheid geven om projectuitvoeringsbesluiten (Afdeling 6 Chw) te nemen.
- e. Voor projecten met nationale betekenis (Afdeling 7 Chw) is het niet langer nodig om een geheel nieuwe structuurvisie op te stellen. Aanvullen volstaat.

6. Besluit uitvoering Chw (Amvb 3^e tranche)

De Amvb is in werking sinds 25 juli 2012. De Amvb bevat de aanwijzing van vier ontwikkelingsgebieden en acht innovatieve experimenten, waarvan vier over duurzaam stortbeheer (toevoeging van een experimenteerparagraaf aan het Stortbesluit bodembescherming). Ook specificeert deze wijziging van de Amvb de bepalingen waarvan in ontwikkelingsgebieden kan worden afgeweken.

7. Regels over Radarzoning

De regels over Radarzoning waren tijdelijk opgenomen in Afdeling 3 Chw, in afwachting van regeling in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en de Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Rarro). Met de wijziging van het Rarro op 1 oktober 2012 voorzien Barro/Rarro in de regels over radarzoning. Hiermee is Afdeling 3 van de Chw over de radarzoning vervallen.

8. Besluit uitvoering Chw (Amvb 4^e tranche)

De wijziging is ingegaan op 25 oktober 2012. De 4^e tranche bevat vier nieuwe ontwikkelingsgebieden, een wijziging van een eerder aangewezen ontwikkelingsgebied en 2 innovatieve experimenten. Bovendien wordt aan Bijlage I de categorie 'verduurzaming landbouw' toegevoegd en wordt Bijlage II met een aantal projecten aangevuld.

9. Wet aanpassing bestuursprocesrecht

Op 1 januari 2013 is de Wet aanpassing bestuursprocesrecht in werking getreden, waarin het bestuursprocesrecht op een aantal punten wordt gemoderniseerd en aangepast. De volgende onderdelen van de Chw zijn overgeheveld naar de Algemene wet bestuursrecht en hebben daarmee permanente en algemene werking gekregen:

- Het laten passeren van kleine gebreken in een besluit (voorheen artikel 1.5 Chw)
- Relativiteitsbeginsel: iemand kan alleen een beroep doen op de naleving van rechtsregels die bedoeld zijn om zijn eigen belang te beschermen (voorheen artikel 1.9 Chw)

Daarnaast zijn de regels voor bezwaar en beroep bij ontwikkelingsgebieden (artikel 2.3, vierde en twaalfde lid Chw) en voor het projectuitvoeringsbesluit (artikel 2.13 Chw) uit de Chw geschrapt en is de gehele procedure voor bezwaar en beroep voor beide bijzondere voorzieningen in de Algemene wet bestuursrecht geregeld.

10. Besluit uitvoering Chw (Amvb 5^e tranche)

De 5^e tranche is sinds 6 maart 2013 in werking en voegt vier ontwikkelingsgebieden toe en vijf innovatieve experimenten.

11. Verlenging Chw

Met het in werking treden van de 'Wijziging van de Crisis- en herstelwet en diverse andere wetten in verband met het permanent maken van de Crisis- en

herstelwet en het aanbrengen van enkele verbeteringen op het terrein van het omgevingsrecht' op 25 april 2013 zijn de volgende wijzigingen van kracht:

- a. De einddatum van de werking van de oorspronkelijke wet is geschrapt. De looptijd van de Chw is voor onbepaalde tijd verlengd, tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de wijziging van de Algemene wet bestuursrecht. De Chw zal uiteindelijk hierin opgaan.
- b. Het Gebiedsontwikkelingsplan voor de ontwikkelingsgebieden is naar inhoud ongewijzigd, maar is als begrip geschrapt. De inhoudelijke vereisten gaan op in het bestemmingsplan voor het ontwikkelingsgebied.
- c. De Chw staat niet toe dat decentrale overheden in beroep gaan tegen een besluit van een andere overheid. Deze bepaling wordt aangepast. Decentrale overheden mogen niet tegen een centrale overheid, maar wel tegen elkaar in beroep gaan.
- d. Aan de wet zijn quick wins toegevoegd die algemene werking hebben zoals:
  - i. De houdbaarheid van onderzoeksgegevens is in ieder geval 2 jaar.
  - ii. De regeling voor tijdelijk afwijken van een bestemmingsplan is verruimd. De procedure is van 26 naar 8 weken teruggebracht en de periode is verlengd van 5 naar 10 jaar. Dit onderdeel van de wet treedt in werking als de uitvoeringsbesluiten zijn genomen.

12. Besluit uitvoering Chw (Amvb 6^e tranche)

De 6^e tranche van het Besluit uitvoering Chw is op 6 juni 2013 in werking getreden Dit ontwerp bevat een tweetal innovatieve experimenten die samen betrekking hebben op acht gemeentelijke projecten. Het ontwerp vult Bijlage I van de Chw aan met een nieuwe subcategorie voor duurzame energie (productie-installaties) en met categorieën voor duurzame mobiliteit en transformatie van kantoren en industriële gebouwen.

13. Leegstandswet

Op 1 juli 2013 is in werking getreden de Wet verruiming mogelijkheden tijdelijke verhuur bij leegstand gebouwen en woningen. Deze wet wijzigt de Leegstandswet. Met het in werking treden van deze wijziging vervalt de tijdelijke regeling uit de Chw (Afdeling 5, artikel 2.8). De regeling is bedoeld om de huidige stagnatie op de woningmarkt te verhelpen.

14. Besluit uitvoering Chw (Amvb 7e tranche)

Het voorstel voor de 7e tranche is 21 juni 2013 bekend gemaakt. De voorstellen tot aanwijzing van een ontwikkelingsgebied (in twee gemeenten) en twaalf innovatieve experimenten (waarvan 8 in één cluster) zijn vooruitlopend op de inwerkingtreding al in de overzichten van dit Voortgangsrapport opgenomen. De 7e tranche bevat ook een voorstel voor uitbreiding van de categorie duurzame mobiliteit van Bijlage I van de Chw.

15. Besluit tot wijziging van het Besluit omgevingsrecht en diverse andere algemene maatregelen van bestuur in verband met het permanent maken van de Crisis- en herstelwet en het aanbrengen van enkele verbeteringen op het terrein van het omgevingsrecht

Het ontwerp van dit besluit is op 31 oktober 2013 gepubliceerd. Het uitvoeringsbesluit bouwt voort op het permanent maken van de Chw door verbeteringen aan te brengen en knelpunten weg te nemen in bestaande regelgeving. Het besluit bevat onder meer de nadere regelgeving die nodig is om

de 'quick wins' uit de permanent gemaakte Chw te kunnen toepassen. Het besluit regelt dat de houdbaarheid van onderzoeksgegevens, die worden gebruikt ten behoeve van de vaststelling van een bestemmingsplan, in ieder geval twee jaar is. Voor het tijdelijk afwijken van een bestemmingsplan brengt het besluit de vaststellingsprocedure van 26 weken terug naar 8 weken. De periode van tijdelijk afwijken wordt verlengd van 5 jaar naar 10 jaar.

16. Besluit uitvoering Chw (Amvb 8e tranche)

Het voorstel voor de 8e tranche is 23 december 2013 bekend gemaakt. De voorstellen tot aanwijzing van 15 innovatieve experimenten (waarvan 12 experimenten in één cluster) en wijzigingen van de bijlagen van de Chw zijn vooruitlopend op de inwerkingtreding al in de overzichten van dit Voortgangsrapport opgenomen.

17. Europese richtlijn betreffende milieueffectrapportage

Het Europees Parlement heeft op 12 maart 2014 besloten tot wijziging van Richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten. De wijziging betreft onder meer het alternatievenonderzoek. Artikel 5 bevat de volgende nieuwe passage: 'De door de opdrachtgever te verstrekken informatie bevat ten minste: 1d) een beschrijving van de redelijke alternatieven die de opdrachtgever heeft onderzocht, die relevant zijn voor het project en de specifieke kenmerken ervan, met opgave van de belangrijkste motieven voor de gekozen optie, in het licht van de milieueffecten van het project'. Het wordt verplicht om in een m.e.r. alternatieven te onderzoeken. Bij de implementatie van deze richtlijn zal de vrijstelling voor het uitvoeren van alternatievenonderzoek, die de Chw aan een aantal projecten biedt, moeten komen te vervallen.

Het kabinet bereidt een hervorming voor van het totale omgevingsrecht, waaronder ook de Chw valt. Het kabinet zal de ervaringen die met de Chw worden opgedaan betrekken bij het wetsvoorstel voor de Omgevingswet. Deze samenhang is ook organisatorisch geborgd door de implementatie van de Chw onder te brengen bij de programmadirectie Eenvoudig Beter, die de nieuwe Omgevingswet voorbereidt. Hoofdstuk 1 van de Chw met regels voor het bestuursprocesrecht wordt te zijner tijd en voor zover nodig verwerkt in de Algemene wet bestuursrecht.

Bijlage 3: Projectenoverzicht

Overzicht van projecten vastgelegd in Chw, aangewezen bij Amvb (1^e t/m 8^e tranche¹⁰) en projecten voor Afdeling 6 (op basis van openbare kennisgeving).

Overzichtstabel

	Aantal project en	Chw	Amvb – tranche								Kennisgeving
			1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	5 ^e	6 ^e	7 ^e	8 ^e	
Bijlage I											
Categorieën ruimtelijke en Infrastructurele projecten	on-bekend										
Bijlage II (incl. Amvb I en II)											
A Nota Ruimte	29	28		1							
Aa Gebiedsontwikkeling met nationale uitstraling	37			6	2	8	1	2	11	7	
B Bodembescherming en bodemenergie	2	2									
C Waterstaatswerken	1	1									
D Luchthavens	3	3									
E Wegenprojecten	17	14	1			1				1	
F Bruggen	14	14									
G Spoorwegen	6	5				1					
Ga Lightrailverbindingen	1				1						
H Vaarwegen, sluisen, havens	4	3								1	
totaal projecten bijlage II	114	70	1	7	3	10	1	2	11	9	
Hoofdstuk 2 Chw (Amvb I en II)											
afd. 1 Ontwikkelingsgebieden	22		4	5	4	4	4		1		
afd. 2 Innovatieve experimenten	69		8	6	7	2	12	8	11	15	
afd. 6 Versnelde uitvoering van (woning)bouwprojecten	19										19*
afd. 7 lokale en (boven)regionale projecten met nationale betekenis	3		3								
totaal projecten Hfdst 2	113		15	11	11	6	16	8	12	15	19
Totaal bekende projecten	227	70	16	18	14	16	17	10	23	24	19

* Voor zover te achterhalen is uit de Staatscourant en overige internetbronnen

¹⁰ De 7^e en 8^e tranche van het Besluit uitvoering Chw zijn bij het afronden van de tekst van dit voortgangsrapport nog niet in werking

Crisis- en Herstelwet

Afdeling 1: Ontwikkelingsgebieden

Plaats	Project	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	5 ^e	6 ^e	7 ^e	8 ^e
		Rotterdam	Stadshavens	X					
Deventer	Spoorzona	X							
Zwolle	Spoorzona	X							
Zaanstad	Zaanstad Midden	X							
Almere	Almere Centrum Weerwater		X						
Amsterdam	Buiksloterham		X						
Doetinchem	Hamburgerbroek / Iseldoks		X						
Maasdonk	Nuland-Oost		X						
Soest en Zeist	Vliegbasis Soest en Zeist en Soesterberg-Noord		X			Aanpassing			
Amersfoort	Kop van Isselt			X					
Apeldoorn	Kanaalzone			X					
Stichtse Vecht	Vreeland Oost			X					
Veghel	Heilig Hartplein en Noordkade/CHV-terrein			X					
Harderwijk	Waterfront				X				
Brummen	Centrumplan Eerbeek				X				
Tilburg	Spoorzona				X				
Arnhem	Oostelijk centrumgebied				X				
Rotterdam	Havengebied inclusief Maasvlakte					X			
Bergambacht	Dijklaan					X			
Nieuwegein	Blokhoeve					X			
Haarlemmermeer	Masterplan Badhoevedorp-Centrum					X			
Delfzijl en Eemsmond	Haven- en industriegebied Oosterhorn Delfzijl en Haven- en industriegebied Eemshaven Eemsmond							X	

Afdeling 2: Innovatie

Plaats	Project	Amvb – tranche							
		1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	5 ^e	6 ^e	7 ^e	8 ^e
Amersfoort		X							
Houten	Regelvrije zones mini windturbines op daartoe aangewezen bedrijventerreinen.	X							
Leusden			X						
Nieuwegein		X							
Utrecht		X							
Woerden		X							
Nijmegen					X				
Leeuwarden	Eco Iglo	X							
Leeuwarden	Dutch Rainmaker (zuigercompressorwindturbine-combinatie)	X							
Eindhoven Strip-S	Verlenging tijdelijk gebruik in afwijking van het bestemmingsplan	X							
Eindhoven Strip-S	Afdeling 3.4 Awb niet van toepassing voor tijdelijke afwijking bestemmingsplan			X					
Eindhoven Spoorzone	Tijdelijk gebruik in afwijking van het bestemmingsplan gedurende 15 jaar					X			
Veghel CHV-terrein						X			
Westland project Dijkterwaal								X	
Utrecht			X						
Tilburg	Gebiedsgerichte toepassing regelgeving bodemsanering		X		Aanpassing				
Eindhoven Spoorzone			X			Aanpassing			
Zwolle			X						
Zutphen De Mars	Woningbouw		X						
Meppel	Nieuwveense Landen, 'aangenaam duurzaam bouwen '(afwijking Bouwbesluit)			X					
Leeuwarden	Autarkische recreatiebungalow (afwijking Bouwbesluit)			X					
Bergen op Zoom Kragge II	Experimenten duurzaam stortbeheer			X					
Middenmeer Wieringermeer				X					
Almere Braambergen				X					
Almere					X				
Castricum	Beperkt toepassen van het Bouwbesluit bij particulier opdrachtgeverschap.					X			
Den Haag						X			
Leeuwarden	Newtonpark. Experimenteer-locatie met één omgevings-vergunning				X				
provincie Flevoland	Opschalen en saneren windturbinepark; omgevingsvergunning windturbine voor 25 jaar / toename bouwmassa					X		Aanpassing	
Almere	Vereenvoudiging procedure voor vergunningen van kleine verbouwingen (tot 6 maart 2018)					X			
Delft						X			

Plaats	Project	Amvb – tranche							
		1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	5 ^e	6 ^e	7 ^e	8 ^e
Eindhoven						X			
Haarlem						X			
Haarlemmermeer						X			
Hoogeveen								X	
Schijndel						X			
Zoetermeer						X			
Amsterdam Bedrijventerrein Cruquiusgebied	Flexibele bestemmingsplannen (experimenten begeleid door Platform 31)						X		Aan pas sin g
Beuningen Gebied Laan 1945							X		
Den Helder Nieuw Den Helder							X		
Maastricht Voormalige NAVO- terrein							X		
Overbetuwe Kernen Zetten en Hemmen							X		
Tynaarlo De Bronnen							X		
Assen Havenkwartier							X		
Katwijk Valkenburg	Een verlengde looptijd (20 jaar) van het bestemmingsplan						X		
Bernheze en 's- Hertogenbosch (bedrijventerrein Heesch-West)									X
Almere (Oosterwolde)	Experiment met het faciliteren van organische groei via een bestemmingsplan met een verbrede reikwijdte							X	
Almere (Weerwater)								X	
Assen (toeristisch, recreatieve zone (inclusief TT-circuit))								X	
Culemborg (Spoorzone)								X	
Den Haag (Binckhorst)								X	
Enschede (luchthaven Twente)								X	
Weesp (Bloemendalerpolder)								X	
Zaanstad (Hembrugterrein)								X	
Assen (Havenkwartier)									X
Amsterdam (Amstel III en Teleport)		Experiment met planschade bij het wegbestemmen van onbenutte bouwmogelijkheden.						X	
Nieuwegein (Gale- copperzoom)	Verlengde looptijd bestemmingsplan en tijdelijk gebruik (15 jaar)							X	
Breda	Pilot bestemmingsplan met bredere reikwijdte voor het gehele grondgebied							X	
Bussum								X	
Deventer								X	

Plaats	Project	Amvb – tranche							
		1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	5 ^e	6 ^e	7 ^e	8 ^e
Oldenzaal									X
Soest									X
Venlo									X
Meerssen	Omgevingsvisie Meerssen								X
Delft	Vervallen preventieve bouwtoets bij Keurmerk Garantiewoningen								X
Den Haag									X
Eindhoven									X
Rotterdam									X
Sint Anthonis									X

Afdeling 6: Versnelde uitvoering bouwprojecten (voor zover gepubliceerd in de Staatscourant)

Aangezien voor Afdeling 6 geen aanwijzing per Amvb plaatsvindt, ontbreekt een volledig centraal overzicht. De tabellen bevatten de projecten waarvan achterhaald is dat een projectuitvoeringsbesluit is of wordt voorbereid.

Projecten met een projectuitvoeringsbesluit

Gemeente	Naam	Aard project
Wassenaar	Hoge Klei	25 woningen
Lansingerland	Caleido	60 starterswoningen
Leidschendam-Voorburg	Plaspoelstraat	47 woningen
Bergambacht	Dijklaan West II	84 laagbouwoningen
Bergambacht	Secretaris Schippersstraat	39 appartementen
Beek	Onze Lieve Vrouwenplein 1	30 appartementen met de mogelijkheid van zorg op afroep
Wassenaar	Ter Aar	Early Childhood Centre (school)
Leidschendam-Voorburg	Landscheidingstraat	24 appartementen
Oostzaan	De Haal 8-10	12 woningen
Zwolle	IJsselheem Bagijneweide	35 woonzorgappartementen
Leidschendam-Voorburg	Zaagmolenstraat	31 appartementen, 20 eengezinswoningen
Zwolle	Vogelbuurt, wijk Kamperpoort	61 eengezinswoningen
Hillegom	Patrimoniumplein	30 woningen
Zwolle	Burgemeester Roelenweg	3 gebouwen met studenteneenheden, zorgcluster, fietsenberging
Oostzaan	Kerbuurtschoollocatie fase 2	28 appartementen
Hilversum	Dudok woningen, Linschotenlaan	52 woningen en commerciële ruimte
Deventer	Deltaschoollocatie	54 woningen
Tytsjerksteradiel	Prins Bernhardstraat Burgum	24 woningen
Oldambt	Pastorieweg te Scheemda	Ziekenhuis

Procedurestappen van projecten met een projectuitvoeringsbesluit

	1 ^e dag ter inzage legging ontwerp	Raadsbesluit*	1 ^e dag ter inzage legging vastgesteld besluit	Be-roep	Uitspraak Raad van State	Onher-roepelijk besluit	To-tale Proce-dure (mnd)
Wassenaar Hoge Klei	09-06-10	29-11-10	15-12-10	Ja	01-06-11	02-06-11	12
Lansingerland Caleido	05-08-10	10-03-11	17-03-11	nee	n.v.t.	28-04-11	8
Leidschendam-Voorburg Plaspoelstraat	18-02-11	21-06-11	15-07-11	nee	n.v.t.	26-08-11	6
Bergambacht Dijklaan-West II	28-04-11	28-06-11	07-07-11	nee	n.v.t.	18-08-11	4
Bergambacht Secretaris Schippersstraat	28-04-11	28-06-11	07-07-11	nee	n.v.t.	18-08-11	4
Beek OL Vrouweplein	23-06-11	06-10-11	13-10-11	nee	n.v.t.	25-11-11	5
Wassenaar Ter Weer	13-07-11	14-11-11	23-01-12	nee	n.v.t.	04-01-12	6
Leidschendam-Voorburg Landscheidingstraat.	26-08-11	06-12-11	30-12-11	nee	n.v.t.	10-02-12	6
Oostzaan De Haal 8-10	03-11-11	23-04-12	10-05-12	nee	n.v.t.	20-06-12	7
Zwolle IJsselheem Bagijneweide	24-11-11	24-02-12	01-03-12	nee	n.v.t.	12-04-12	5
Leidschendam-Voorburg Zaagmolenstraat	16-12-11	27-03-12	11-05-12	nee	n.v.t.	21-06-12	6
Zwolle Vogelbuurt in de wijk Kamperpoort	15-03-12	23-05-12	31-05-12	nee	n.v.t.	12-07-12	4
Hillegom	05-09-12	05-02-13	07-02-13	nee	n.v.t.	20-03-13	6

	1^e dag ter inzage legging ontwerp	Raadsbesluit*	1^e dag ter inzage legging vastgesteld besluit	Be-roep	Uitspraak Raad van State	Onher-roepelijk besluit	To-tale Proce-dure (mnd)
Patrimoniumplein							
Zwolle Burgemeester Roelenweg	27-09-12	21-11-12	03-01-13	nee	n.v.t.	13-02-13	5
Oostzaan Kerkbuurtschool- locatie fase 2	27-09-12	17-12-12	17-01-13	ja	12-06-2013	12-06-2013	8
Hilversum Dudok woningen, Linschotenlaan	05-10-12	13-03-13	22-03-13	nee	n.v.t.	02-05-13	7
Deventer Deltaschool- locatie	07-03-13		10-05-2013	nee	n.v.t.	22-06-13	3
Tytsjerksteradiel	08-08-13		17-10-13	nee	n.v.t.	28-11-13	3
Oldambt	12-09-13	18-12-13	16-01-2014	nee	n.v.t.	26-02-2014	6

* De gemeenteraad kan de besluitvorming delegeren aan het college van B&W (de datum van het besluit is niet achterhaald).

Afdeling 7: Lokale projecten met nationale betekenis

Plaats	Project	Amvb – tranche							
		1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	5 ^e	6 ^e	7 ^e	8 ^e
Assen	FlorijnAs	X				Uitbreiding			
Rotterdam	Central District	X							
Utrecht	Stationsgebied	X			Aanpassing				

Bijlage II

Nr	Plaats	Project	Ch w	Amvb – tranche									
				1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	5 ^e	6 ^e	7 ^e	8 ^e		
	A Nota Ruimte												
A1	Amsterdam Noordelijke IJoevers	Integrale gebiedsontwikkeling; focus op herstructurering bedrijventerrein	X										
A2	Den Bosch Spoorzone	Integrale gebiedsontwikkeling; binnenstedelijke herstructurering	X										
A3	Apeldoorn Kanaalzone	Integrale gebiedsontwikkeling; binnenstedelijke herstructurering	X										
A4	Den Haag Internationale Stad (onderdeel Scheveningen Boulevard)	Integrale gebiedsontwikkeling en kustversterking	X										
A5	Greenports (6 tuintbouwlocaties in ZH en Deurne	Integrale gebiedsontwikkeling, focus op glastuinbouw	X										
A6	Greenport Aalsmeer / Prima Viera	Integrale gebiedsontwikkeling, focus op glastuinbouw	X										
A7	Klavertje 4 Venlo	Integrale gebiedsontwikkeling, focus op glastuinbouw en verbinding A73-A67 (Greenportlane)	X										
A8	Nijmegen Waalfront	Integrale gebiedsontwikkeling; binnenstedelijke herstructurering	X										
A9	Eindhoven A2 zuidelijke aansluiting (zie ook Eindhoven brainport)	Integrale gebiedsontwikkeling; aanleg infrastructuur en herstructurering werklandschappen	X										
A10	Nieuwe Hollandse Waterlinie	Integrale gebiedsontwikkeling; restauratie forten, natuurontwikkeling, verbetering	X										
A11	Waterdunen	Integrale gebiedsontwikkeling; focus op natuurontwikkeling en recreatie, kustversterking	X										
A12	Maastricht Belvédère	Integrale gebiedsontwikkeling; herstructurering bedrijventerrein tot woon- en werkgebied	X										
A13	Nieuw Reijerwaard / Westelijke Dordtse Oever Zuidplaspolder	Integrale gebiedsontwikkeling; herstructurering bedrijventerrein	X										
A14	Zuidplaspolder	Integrale gebiedsontwikkeling voor functies wonen, werken, glas, groen, water en recreatie	X										
A15	Groningen Centrale Zone	Integrale gebiedsontwikkeling; binnenstedelijke herstructurering	X										
A16	Oude Rijnzone	Integrale gebiedsontwikkeling; focus op herstructurering bedrijventerrein	X										
A17	Westelijke Veenweiden	Integrale gebiedsontwikkeling; herstructurering van kwetsbare delen van veenweidegebieden	X										
A18	Hengelo Hart van Zuid	Integrale gebiedsontwikkeling; binnenstedelijke herstructurering	X										
A19	IJsseldelta	Integrale gebiedsontwikkeling; "blauwe bypass" met mogelijkheden voor natuur- ontwikkeling en recreatie	X										

Nr	Plaats	Project	Ch w	Amvb – tranche									
				1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	5 ^e	6 ^e	7 ^e	8 ^e		
A20	IJsselsprong	Integrale gebiedsontwikkeling met focus op woningbouw, bereikbaarheid en groene buffer	X										
A21	Mooi en Vitaal Delfland	Integrale gebiedsontwikkeling met focus op herstructurering glas en groen	X										
A22	Almere Weerwaterzone	Verdiepte aanleg A6 om barrièrewerking te voorkomen en integrale gebiedsontwikkeling te faciliteren	X										
A23	Rotterdam Stadshavens	Integrale gebiedsontwikkeling met focus op herstructurering van verouderde bedrijventerreinen	X										
A24	Brainport Eindhoven	Integrale gebiedsontwikkeling; aanleg infrastructuur en herstructurering werklandschappen	X										
A25	Den Haag Internationale Stad (onderdeel Worldforum)	Vestigingsplaats voor internationale bedrijven + bereikbaarheid	X										
A26	Westflank Haarlemmer-meer	Integrale gebiedsontwikkeling; woningbouwopgave, piekwaterberging, recreatieve groenontwikkeling, versterking Groene Hart	X										
A27	Breda Centraal (t.b.v. Nieuw Sleutelproject)	Ontwikkeling openbaar vervoerterminal	X										
A28	Windmolenpark Tweede Maasvlakte	Ontwikkeling windmolenpark	X										
A30	Emmen	Atalanta			X								

Aa Gebiedsontwikkeling met nationale uitstraling

Aa1	Amstelveenlijn	Amstelveenlijn: ombouw van tramlijn 51 in Amstelveen tot onderdeel van het metronetwerk in de stadregio Amsterdam			X								
Aa2	Amsterdam	VU-gebied			X								
Aa3	Amsterdam	Zuidas			X								
Aa4	Den Haag	Binckhorst			X								
Aa5	Delft	Spoorzone			X								
Aa6		Ruimte voor de Vecht			X								
Aa7	Tilburg	Vossenberg-West II				X							
Aa8		Bedrijvenpark H2O				X							
Aa9	Arnhem/ Elst/ Bemmel/ Nijmegen	Landschapspark Lingezege					X						
Aa10	Deventer	Bedrijvenpark Deventer A1					X						
Aa11	Voorst	Glastuinbouwcluster Withagen en Afvalverwerking VAR (Voorst)					X						
Aa12	Zoetermeer	Nieuwe Driemanspolder (Zoetermeer)					X						
Aa13	Twente	Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente					X						
Aa14	Rotterdam	Hofbogen Rotterdam					X						
Aa15	Driebergen-Zeist	Stationsomgeving Driebergen-Zeist en landgoed de Reehorst					X						

Nr	Plaats	Project	Ch w	Amvb – tranche								
				1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	5 ^e	6 ^e	7 ^e	8 ^e	
Aa16	Den Haag/ Leidschendam/ Voorburg	Rotterdamsebaan (Den Haag/Leidschendam-Voorburg)					X					
Aa17	Lelystad	Flevokust						X				
Aa18	Haarlemmermeer	Amsterdam Connecting Trade (ACT)/A4 Zone West							X			
Aa19	Haarlemmermeer	Schiphol Logistics (SLP)							X			
Aa20	Delfzijl	Zeehaven- en industriegebied Oosterhorn, 1290 ha.									X	
Aa21	Eemsmond	Zeehaven- en industriegebied Eemshaven									X	
Aa22	Houten	Eiland van Schalkwijk, landelijk gebied tussen Lek, Lekkanaal en Amsterdam-Rijnkanaal									X	
Aa23	Leeuwarden	Diary Campus, internationaal onderzoeks- innovatie- en kenniscentrum									X	
Aa24	Katwijk	Valkenburg, voormalig (militair) vliegveld									X	
Aa25	Hellevoetsluis	Kickersbloem III, uitbreiding bedrijventerrein									X	
Aa26	Amsterdam	ZuidasDok, multimodaal vervoersproject									X	
Aa27	Lelystad	Markerwadden, natuurontwikkelingsproject									X	
Aa28	Rotterdam	Stadionpark, herontwikkeling stedelijk gebied									X	
Aa29	Westland	Dijckerwaal, bouw tijdelijk logiesgebouw/labourhotel									X	
Aa30	Almere	Weerwater, gebiedsontwikkeling in het centrum van Almere									X	
Aa31	Almere	Ice Dôme, nationale topsportaccommodatie voor schaatssporten										X
Aa32	Muiden	KNSF-terrein, herontwikkeling terrein voormalige kruifabriek										X
Aa33	Muiden	Buitenhaven, uitbreiding bestaande (recreatie-) jachthaven										X
Aa34	Muiden	Brediuisterrein, Woningbouw, hotel en sportdoeleinden op terrein van 9 ha										X
Aa35	Eemshaven	Wind op land 5 tot 100 MW										X
Aa36	Delfzijl	Wind op land 5 tot 100 MW										X
Aa37	Veendam	Wind op land 5 tot 100 MW, N33. Gebied ligt aan de N33 en loopt van de A7 in het Noorden langs Veendam.										X

B Bodembescherming en bodemenergie

B1	Havengebied Rotterdam	Pilotproject voor gebiedsgerichte aanpak van grootschalige grondwaterverontreiniging	X									
B2	Utrecht biowasmachine	Pilotproject met combinatie van winning van bodemenergie en aanpak bodemverontreiniging	X									

C Waterstaatswerken

C1	Kustlijn en kustfundament Noordzee	Zandsuppleties en werken ter voorkoming of tegengaan van een landwaartse verplaatsing	X									
----	------------------------------------	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Nr	Plaats	Project	Ch w	Amvb – tranche									
				1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	5 ^e	6 ^e	7 ^e	8 ^e		
		van de kustlijn											
D Luchthavens													
D1	Luchthaven Twente	Ontwikkeling burgerluchthaven	X										
D2	Luchthaven Lelystad	Vaststellen gebruiksmogelijkheden	X										
D3	Luchthaven Eindhoven	Vaststellen gebruiksmogelijkheden	X										
E Wegenprojecten													
E1	A1/A27	Wijziging	X										
E2	A1/A6/A9	Wijziging	X										
E3	A12	Verbreding	X										
E4	A2	Aanleg/wijziging	X										
E5	A4	Aanleg	X										
E6	A74	Aanleg	X										
E7	N61	Aanleg/wijziging	X										
E8	N23	Aanleg/wijziging	X										
E9	A6/A7	Wijziging	X										
E10	N31	Wijziging	X										
E11	N35	Aanleg/wijziging	X										
E12		Ontwikkeling en aanleg	X										
E13	A15	Aanleg/wijziging (aanleg tunnel)	X										
E14	A7	Aanleg/wijziging	X										
E15	N18	Aanleg/wijziging		X									
E16	N50	Wijziging					X						
E17	Knooppunt Hoevelaken	Vergroting capaciteit knooppunt verbreding A1 tussen Bunschoten en Barneveld en A28 tussen Maarn en Nijkerk											X
F Bruggen													
F1	Boogbrug Beek	Renovatie	X										
F2	Brienoord-brug (westelijke boog)	Renovatie	X										
F3	Brug bij Ewijk	Renovatie	X										
F4	Calandbrug	Renovatie	X										
F5	Galecopperbrug	Renovatie	X										
F6	Gideonsbrug	Renovatie	X										
F7	Ketelbrug	Renovatie	X										
F8	Kreekrakbrug	Renovatie	X										
F9	Kruiswaterbrug	Renovatie	X										
F10	Muiderbrug	Renovatie	X										
F11	Scharbergbrug	Renovatie	X										

Nr	Plaats	Project	Ch w	Amvb – tranche								
				1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	5 ^e	6 ^e	7 ^e	8 ^e	
F12	Scharsterrijn-brug	Renovatie	X									
F13	Suurhoffbrug	Renovatie	X									
F14	Wantijbrug	Renovatie	X									

G Spoorwegen

G1	Emplacement Amersfoort westzijde	Ongelijkvloerse kruising (tunnelbak)	X									
G2	Vrije kruising bij Transformatorweg, Amsterdam	Ongelijkvloerse kruising (spoorviaduct)	X									
G3	Zuidtak OV SAAL Riekerpolder-Duivendrecht	Wijziging naar 4 en 6 sporen (incl. ongelijkvloerse dubbele vorkaansluitingen)	X									
G4	Traject Leeuwarden – Groningen	Wijziging van 1 naar 2 sporen	X									
G5	Flevolijn OV SAAL	Geluidmaatregelen en spoorverdubbeling bij Almere	X									
G6	grens Nederland, België, Duitsland	IJzeren Rijn					X					

Ga Lightrailverbindingen

Ga1	Rijn Gouwelijn					X						
-----	----------------	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

H Vaarwegen, sluizen, havens

H1	Lekkanaal	Verbreding/verdieping/aanleg derde sluiskol	X									
H2	IJmond	Lichter en bulkcarriers /aanleg nieuwe insteekhaven	X									
H3	Waal-Rijn	Aanleg twee overnachtingshavens	X									
H4	Havenontwikkeling het Kooster, Utrecht	Nieuwe binnenhaven (10 ha) in aansluiting op bedrijventerrein Het Klooster in Nieuwegein										X

Verantwoording

Het experimentele karakter van de wet heeft bij de parlementaire behandeling geleid tot de toezegging¹¹ om de vinger aan de pols te houden en jaarlijks te rapporteren over de voortgang van de uitvoering van de Chw. Dit heeft geleid tot eerdere rapportages:

Voortgangsrapportage 2010-2011

Het eerste Voortgangsrapport is bij brief van 9 december 2011 aan het parlement gezonden. Deze rapportage bestaat uit twee onderdelen:

- 'Rapportage praktijkervaringen Crisis- en herstelwet – evaluatie 2010-2011'
- 'Tussenrapportage evaluatieonderzoek procesrechtelijke bepalingen Crisis- en herstelwet'.

Het rapport omvat de periode 31 maart 2010 (op dat moment trad de Chw in werking) tot medio 2011.

Voortgangsrapportage 2011-2012

Op 15 mei 2012 hebben de ministers van Infrastructuur en Milieu en van Veiligheid en Justitie een tweetal rapporten naar het parlement gestuurd:

- Evaluatieonderzoek procesrechtelijke bepalingen Crisis- en herstelwet, A.T. Marseille, B.W.N. de Waard, F.J. Jansen, K.J. de Graaf, N.A. De Vos, Rijksuniversiteit Groningen & Universiteit van Tilburg, 30 maart 2012;
- Praktijkervaringen Crisis- en herstelwet – Voortgangsrapportage 2011-2012. Het Voortgangsrapport 2012 omvat de periode van medio 2011 tot begin april 2012.

Voortgangsrapportage 2012-2013

Het derde Voortgangsrapport 2012-2013 omvat zowel de bestuursprocesrechtelijke aspecten van de Chw als de bijzondere voorzieningen. Het rapport beslaat de periode van april 2012 tot mei 2013. De minister van Infrastructuur en Milieu heeft het voortgangsrapport op 28 augustus 2013 aan het parlement gestuurd.

Voortgangsrapportage 2013-2014

Het vierde Voortgangsrapport 2013-2014 bestaat weer uit twee delen:

- In opdracht van de minister van Veiligheid en Justitie is een evaluatie uitgevoerd naar Hoofdstuk 1 van de Chw (bestuursprocesrecht en milieueffectrapportage) met als titel: 'Crisis- en herstelwet: tweede evaluatie procesrechtelijke bepalingen', Vakgroep Bestuursrecht van de Rijksuniversiteit Groningen en Departement Publieksrecht, Encyclopedie en Rechtsgeschiedenis van de Universiteit van Tilburg, 8 april 2014
- De minister van Infrastructuur en Milieu rapporteert in voorliggende rapport over de voortgang met de bijzondere voorzieningen van de Chw in de periode mei 2013- begin april 2014: 'Praktijkervaringen Crisis- en herstelwet – Voortgangsrapport 2013-2014.

Bij het Voortgangsrapport 2013-2014 hoort een overzicht met een beschrijving van alle ontwikkelingsgebieden, innovatieve experimenten en lokale projecten met nationale betekenis, zoals aangewezen in de 1e tot en met 8e tranche van het Besluit uitvoering Chw én van de projectuitvoeringsbesluiten voor zover deze bij het ministerie bekend zijn. Opgemerkt wordt dat de 7e en 8e tranche van het Besluit uitvoering Chw bij het afronden van de tekst van dit voortgangsrapport nog niet in werking zijn getreden.

---

¹¹ Nota naar aanleiding van het verslag (TK 32 127 nr 7)

Colofon

Auteur: Naeff Consult BV.

Redactie: Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Vormgeving: xyz

April 2014